

Legendy opäť ožívajú. Šmejdi už nevyužívajú len telefonovanie

Podvodníci sa snažia vytvoriť tlak

Nikdy nevyberať peniaze a dávať ich cudzím, nevpušťať neznámych do bytu, vždy si overiť informácie a neklikáť na neznáme odkazy či zadávať osobné údaje. Podvodníci okrem telefonovania využívajú aj mobilné aplikácie, správy. Jednoduché rady môžu ochrániť nielen úspory, ale aj bezpečnosť.

Príde vám správa, že váš blízky má pokazený mobil, a preto vás kontaktuje z iného, alebo vám zavolá „falošný“ vnuk, no aj lekár či policajt. Práve polícia na 2. strane Dúbravských novín radí, čo robiť a čo naopak nikdy nerobiť, keď to na vás skúšajú „šmejdi“. Majú nové praktiky a snažia sa človeka vystresovať, držia ho v kontakte, chcú, aby konal pod tlakom. Podobne tlak sa usilujú využiť aj podvodníci na internete. Na 3. strane novín sa preto rozprávame s odborníkom o nástrahách digitálneho sveta.

Hovorí aj o tom, kedy musia spozornieť rodičia, či o tom, o čo sa snažia tvorcovia podvodných stránok a čo hrozí, ak klikneme na neznámy odkaz. V oboch prípadoch je dôležité preverovanie informácií a tiež prevencia, všímať si svojich blízkych, rozprávať sa s nimi. V májových novinách sme sa rozprávali aj s cvičiteľkou vodiacich psov pre nevidiacich či s manželmi, ktorí sa v Dúbravke pustili do spoločného podnikania a núkajú módu, ktorá je šetrná nielen k deťom, ale aj k životnému prostrediu. Navštívili sme aj nové či staronové reštaurácie v mestskej časti. Začali sme s nimi gastroseriál, ktorý postupne priblíži dúbravské prevádzky.

Inšpiratívny je príbeh žiaka Práctickej školy na Dolinského, ktorého vášňou od detstva sú vlaky. Venuje sa im dlhé hodiny, s láskou, precíznosťou. Teraz svoj koníček pretavil až do výstavy. Predstavujeme ho na 22. strane.

Tretiu májovú sobotu tretí ročník AZ pneu Vertical

Slávnosť na Čistinke, beh na Kobylu

Sobota 24. mája bude v Dúbravke poriadna bohatá. Na programe sú dve veľké podujatia. Dúbravský beh na Kobylu AZ pneu Vertical štartuje doobeda svoj tretí ročník, poobede zas čaká obyvateľov oslava a otvorenie Čistinky, čiže nového verejného priestoru pri Parku Družba na Beňovského.

Dúbravský beh na Kobylu AZ pneu Vertical s heslom „Príďte si zabehať – prekonajte sami seba!“ organizujú občianske združenie Beh si ty v spolupráci s mestskou časťou Bratislava-Dúbravka. Podujatie voľne nadväzuje na tradíciu Valentínskeho behu Dôverun. Štart a cieľ všetkých behov je na voľnom priestranstve na ulici Pod záhradami.

Historicky najúspešnejší slovenský triatlonista Richard Varga je aj tento rok ambasádorom behu. Postará sa o rozcvičku pre deti aj dospelých, začne sa o 10.00 h. Detské behy štartujú o 10.20 h, AZ-pneu vertical na 10 km o 11.00 h a Dúbravský beh na 5 km o 11.20 h. Vyhlásenie víťazov, odovzdávanie cien a žrebovanie tomboly je naplánované na 12.30 h.

Čistinku si Dúbravčania vybojovali v spoločnom 35-dňovom online hlasovaní. Tento úspech a radosť z nového verejného priestoru oslávia na „otváračke“ Čistinky, ktorá sa v sobotu 24. mája začína o 14tej. V štvorhodinovom programe nebude chýbať veľa pohybu, hry, športovci aj dúbravské kluby.

Čistinka sa už črtá pri Parku Družba na Beňovského. V lokalite tak v rámci nej pribudne detské a multifunkčné ihrisko, zeleň a aj workout zóna na cvičenie na čerstvom vzduchu.(lum)

Viac o AZ pneu Vertical na 23. strane

Vynáška

Sobota 24. mája

- AZ pneu Vertical – ulica Pod záhradami - od 9:00 registrácia, 10:00 - rozcvička
- Otvorenie Čistinky – Beňovského pri Parku Družba – 14:00 – 18:00

Polícia: Dobré susedské vzťahy sú na nezaplatenie

Šmejdi to skúšajú inak

Vytipujú si osamote žijúceho seniora, zavolajú mu, napíšu, alebo aj zazvonia pri dverách. Staršieho človeka chcú vystresovať mimoriadnou situáciou či časovým tlakom. Tvrdia mu, že ich blízky mal nehodu, potrebujú peniaze na jeho prevoz, prípadne za škodu, ktorú spôsobil, za ktorú mu v prípade nezaplatenia hrozí väzenie. Podobné „legendy“ sa opäť objavili v týchto týždňoch aj v Dúbravke.

„Medzi najčastejšie používané legendy podvodníkov patria legendy „falošný vnuk“, „falošný policajt“, „falošný zamestnanec banky, advokát, právnik alebo lekár“,“ približuje praktiky podvodníkov na senioroch Michal Szeiff z oddelenia komunikácie a prevencie Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave. „Pri používaní týchto legiend sa podvodníci snažia navodiť stresovú situáciu u seniora. Dávajú mu pokyny, čo má a čo nemá robiť, pričom sa neustále snažia, aby senior bol v telefonickom kontakte s podvodníkmi. V súvislosti s prípadmi apelujeme nielen na seniorov, ale najmä na ich rodinných príbuzných, aby sa o tejto téme navzájom pravidelne rozprávali a vymieňali si informácie.“

S technickým vývojom menia svoju techniku aj šmejdi. Nevyžívajú len klasické telefonovanie, ale aj falošné SMS správy, či správy v aplikácii WhatsApp. „V nich môže ľudí kontaktovať falošný rodinný príslušník z cudzieho telefónneho čísla a bude tvrdiť, že svoj telefón má nefunkčný a bude od vás požadovať zaslanie finančných prostriedkov z rôznych dôvodov,“ vraví Szeiff.

Zlodeji nemajú dovolenky

Aktuálne polícia neupozorňuje len na „šmejdiv“, ale aj na bezpečnosť a prevenciu pred vykradnutím v súvislosti s blížiacim sa dovolenkovým obdobím.

„Odporúčame, aby obyvatelia starostlivo zamkli dvere a zatvorili okná. Netreba zabúdať ani na podkrovia, poschodie, malé strešné okná a pivničné okná,“ vraví Michal Szeiff. „Nezafať hajte však okná roletami – dávate tým na vedomie, že nie ste doma.“

Policajný hovorca odporúča, aby ľudia počas svojej neprítomnosti požiadali príbuzných, dôveryhodných známych alebo susedov, aby pravidelne vyberali poštovú schránku a kontrolovali neporušenosť bytu či domu. Prínosom sú tiež dobré vzťahy so susedmi.

„Sú jedným z najlepších spôsobov, ako zabezpečiť svoj byt či dom. Požiadajte ich, aby venovali pozornosť okoliu vášho domu či bytu, všímali si pohyb neznámych podozrivých osôb, a ak je to možné vyfotografovali ich. Ak máte nainštalovaný bezpečnostný systém, pred odchodom z bytu ho vždy použite.“

Rušenie nočného pokoja

Bezpečnostná situácia v Dúbravke je podľa Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave na porovnateľnej úrovni ako v iných mestských častiach.

„Najčastejšie objasňujeme krádeže a poškodzovanie majetku,“ približuje Szeiff. „Za prvé tri mesiace tohto roku sme dosiahli objasnenosť trestných činov takmer na úrovni 33 percent a objasnenosť priestupkov na úrovni takmer 53 percent.“

Nočné prepadnutie v Dúbravke aktuálne polícia neeviduje. „Každopádne je potrebné byť obozretný,“ vyzýva Szeiff. „Evidujeme ale rušenia nočného pokoja, ktoré sa vždy policajti snažia vyriešiť tak, aby bol v Dúbravke zabezpečený verejný poriadok.“

Priestupky voči verejnému poriadku sa často spájajú s mladými, návykovými látkami, drogami, alkoholom. Policajný hovorca vraví, že rodičia by mali spozornieť, ak nastane nepredvídateľné správanie u detí, zhoršený prospech v škole, nezájum o plnenie si povinností a podobne.

Vynáška:

Odporúčania polície:

- Obozretnosť voči neznámym, ktorí ľudí telefonicky kontaktujú z rôznych príčin (napríklad že ich byt - dom bude vykradnutý, vnuk mal nehodu a podobne) a žiadajú od nich peniaze.

- Vždy overiť skutočnosti uvádzané v telefonickom rozhovore s neznámou osobou u svojich príbuzných alebo iných osôb, ktorým kontaktovaní dôverujú.
- Nikdy nevyberať svoje finančné úspory pre cudzie osoby zo svojich účtov a nedávať peniaze ľuďom, ktorých nepoznajú.
- Nevypúšťať cudzích na svoj pozemok, do svojich príbytkov.
- Pri podozrení z podvodného konania ihneď kontaktovať štátnu políciu na čísle 158 alebo mestskú políciu na čísle 159.

Logiscool: Vždy si premyslite, čo zdieľate, s kým a kde

Nikdy neklikajte na neznáme linky

Podvodné stránky, správy o výhrach, zásielkach, jedinečné zľavy na tovar, ktoré onedlho stratia platnosť. Nástrahy digitálneho sveta, s ktorými sa stretol už asi každý. Aké sú, ako sa im vyvarovať a čo robiť, keď už sme niekam nechceme „klikli“? O tom všetkom sme sa poradili s odborníkom DANIELOM ANDRÁŠKOM zo školy Logiscool, ktorá má pobočku aj na Sekurisovej v Dúbravke. Venujú sa tu výučbe programovania a digitálnej gramotnosti pre deti a tínedžerov, ktorá spája zábavu, nové zručnosti a prípravu na digitálny svet.

Aké základné pravidlá by mali ľudia dodržiavať pri nákupe cez internet?

Pri online nákupe je dôležité overiť si, či ide o dôveryhodný obchod – treba si všímať recenzie, kontaktné údaje a najmä, či stránka používa zabezpečené pripojenie, čiže má v adresnom riadku "https".

Ako odhaliť, že ide o podvodnú stránku?

Veľkým varovaním sú nezvyčajne nízke ceny alebo urgentné výzvy typu - nakúpte teraz, inak stratíte zľavu. Podvodné stránky často používajú zle preložený text, nekvalitné obrázky a po-
dozrivý dizajn. Odporúča sa používať kreditnú kartu alebo platbu na dobierku – nikdy neposielať peniaze vopred neznámym firmám. A ak niečo vyzerá príliš dobre na to, aby to bola pravda, tak to pravdepodobne pravda nie je.

Okrem webových stránok sa často stretávame aj s podvodnými SMSkami či správami na WhatsApp. O čo sa snažia tvorcovia týchto správ a čo by hrozilo, keď človek na niečo také klikne, odpovie, zaregistruje sa?

Tvorcovia týchto správ sa snažia získať vaše osobné údaje, prístup k vašim účtom alebo na-
inštalovať škodlivý softvér do vášho telefónu. Správy často tvrdia, že vám prišla zásielka, výhra, alebo že máte nezaplatenú faktúru. Kliknutím na odkaz alebo zadaním údajov môžete nevedomky odovzdať podvodníkom číslo karty, prihlasovacie údaje alebo si stiahnuť vírus. Nikdy neklikajte na neznáme linky a ak máte pochybnosti, radšej si overte informáciu priamo cez oficiálne stránky. Dôležité je zachovať chladnú hlavu a nikam sa neponáhľať.

A čo robiť v prípade, že už človek „naletel“, zaregistroval sa, „nakúpil“ cez podvodnú stránku?

Ak ste už zadali osobné alebo platobné údaje, ihneď kontaktujte svoju banku a informujte ju o situácii. Je možné, že dokážu platbu zablokovať alebo pomôcť s reklamáciou. Zároveň odporúčam nahlásiť podvod Polícii SR a Slovenskej obchodnej inšpekcii. Zmeňte si heslá všade tam, kde ste použili rovnaké údaje. Aj keď je to nepríjemné, je lepšie konať hneď, ako čakať, čo sa stane.

Aké údaje by človek nemal o sebe písať na internet, čo by mal chrániť?

Na internete by ste nemali zverejňovať svoje rodné číslo, adresu, číslo občianskeho preukazu, číslo platobnej karty ani fotky osobných dokladov. Opatrní buďte aj pri zdieľaní fotiek detí, informácií o tom, kedy ste na dovolenke alebo kde bývate. Tieto údaje môžu byť zneužitú nielen podvodníkmi, ale aj na rôzne formy manipulácie a vydierania. Vždy si premyslite, čo zdieľate, s kým a kde. A ak máte pochybnosti – radšej nezdieľajte vôbec.

Bezpečnosť mladých, detí v súvislosti so sexuálnym obťažovaním a nielen s ním. Ako môže rodič kontrolovať deťom mobil, existujú vhodné aplikácie? Kedy by mal rodič spozornieť?

Rodič by mal byť v prvom rade v dôvernom kontakte so svojím dieťaťom a pravidelne sa rozprávať o tom, čo robí na internete. Existujú aplikácie ako Google Family Link alebo Qustodio, ktoré umožňujú sledovať čas strávený na mobile, inštalované aplikácie a aj online aktivitu. Ak dieťa náhle zmení správanie, skrýva telefón alebo trávi na ňom nezvyčajne veľa času, môže to byť signál, že niečo nie je v poriadku. Netreba hneď panikáriť, ale určite spozornieť a citlivo zistiť viac. Prevencia je základ – deti by mali poznať riziká a vedieť, že sa môžu vždy obrátiť na rodiča. Bezpečnosť na internete by sa nemala učiť až v dos-

pelosti – je dôležité viesť deti k zodpovednému správaniu online už od raného veku. V našej škole Logiscool Dúbravka sa venujeme výučbe programovania a digitálnej gramotnosti pre deti a tínedžerov – učíme ich nie-

len programovať, ale aj bezpečne sa pohybovať na webe. Vzhľadom na nástup umelej inteligencie a technológií bude digitálna gramotnosť kľúčová pre ich budúcnosť a pracovné uplatnenie. Ak hľadáte zmysluplný darček pre svoje vnúčatá, letný kurz programovania je výbornou voľbou – spája zábavu, nové zručnosti a prípravu na digitálny svet.

Citát:

Ak niečo vyzerá príliš dobre na to, aby to bola pravda, tak to pravdepodobne pravda nie je.

Vynáška

ČO CHRÁNIŤ HESLOM

- Adresa, na ktorej bývam.
- Mená mojich rodičov, súrodencov, blízkych.

- Telefónne číslo.
- Rodné číslo – dôležité!
- Mailové správy na gmaile.
- Robuxy a iné virtuálne platidlá.

Žiadosti budú preberať riaditeľky 20. a 21. mája

Zápisy do škôlok sa blížia

Uždeviaty rok zapisuje mestská časť Bratislava-Dúbravka deti do materských škôl elektronicky. Stačí kliknúť na web mestskej časti www.dubravka.sk a od 2. do 30. mája vyplniť elektronický formulár. Tento postup zápisov mestská časť zaviedla s cieľom zrýchlenia a zefektívnenia postupov.

Zákonný zástupca dieťaťa vyplní elektronický formulár žiadosti o prijatie dieťaťa do materskej školy v mestskej časti a žiadosť elektronicky odošle. Po odoslaní si žiadosť vytlačí a zanesie všeobecnému lekárovi pre deti a dorast na potvrdenie zdravotnej spôsobilosti dieťaťa absolvovať predprimárne vzdelávanie. Lekár zároveň na žiadosti aj uvedie údaje, v akom rozsahu dieťa má alebo nemá absolvované povinné očkovania. Žiadosť následne podpíšu obaja zákonní zástupcovia dieťaťa.

Takto lekársky potvrdenú a podpísanú žiadosť zákonný zástupca dieťaťa osobne doručí riaditeľke materskej školy, ktorú v elektronickej žiadosti vybral ako prioritnú, a to buď v utorok 20. mája od 15:00 do 17:00 alebo v stredu 21. mája od 15:00 do 17:00. Zákonný zástupca dieťaťa predloží riaditeľke materskej školy k nahliadnutiu občiansky preukaz a rodný list dieťaťa.

O prijatí dieťaťa do materskej školy rozhoduje riaditeľ materskej školy, ktorý postupuje v zmysle zákona o výchove a vzdelávaní (školský zákon).

Dúbravka je zriaďovateľom dvanástich materských škôl so 48 triedami. Podľa novely zákona z roku 2021 je pre dieťa, ktoré dosiahne päť rokov veku do 31. augusta 2025, predprimárne vzdelávanie povinné, pričom príspevok na pobyt päťročného dieťaťa v materskej škole rodič neplatí. Prednostne sa tiež musia prijať deti, ktoré dovŕšili vek šesť rokov, ale nedosiahli školskú zrelosť, čiže pokračujú v plnení povinného predprimárneho vzdelávania.

Od roku 2022 je daná všeobecne záväzným nariadením aj spádovosť materských škôl podľa ulíc. Prioritne platí pre deti, pre ktoré je predprimárne vzdelávanie povinné, čiže sú staršie než päť rokov. Rodič môže vybrať aj inú materskú školu, do ktorej však riaditeľ dieťa môže prijať len vtedy, ak je voľná kapacita. V spádovej materskej škole podľa trvalého pobytu má dieťa predprimárne vzdelávanie garantované. Riaditeľ spádovej materskej školy preto na povinné predprimárne vzdelávanie prednostne prijíma deti s trvalým pobytom v danej obci.

V súvislosti s povinným predprimárnym vzdelávaním pre deti, ktoré majú jeden rok pred plnením povinnej školskej dochádzky, môže rodič požiadať o individuálne vzdelávanie pri splnení zákonných podmienok. Rozhoduje o ňom riaditeľka vybranej materskej školy. Dôvodom pre individuálne vzdelávanie môže byť zdravotný stav dieťaťa alebo žiadosť zákonného zástupcu, rodiča. Aj rodičia detí, ktorí chcú riešiť vzdelávanie svojho dieťaťa individuálne, musia dieťa zapísať v stanovenom termíne.

Prioritou mestskej časti je prijať do materských škôl všetky dúbravské deti, ktoré dovŕšia tri roky k 31. augustu 2025. Dobrou správou je, že aj vďaka otvoreniu dvoch nových mater-

ských škôl v Dúbravke od roku 2017 sa to darí. Pri prijímaní zaväži, okrem veku dieťaťa, i súrodeneц v materskej škole.

Spádové materské školy:

MŠ Bazovského 4 - Batkova, Bazovského, Červeňákova, Janka Alexyho, Landauova, Violy Valachovej

MŠ Bullova 2 - Bullova, Harmincova, Húščavova, Lipského, Ľuda Zúbka, Polianky, Pri štadióne

MŠ Cabanova 44 - Cabanova, Homolova, Kristy Bendovej, Martina Granca, Tranovského, Moyšova

MŠ Damborského 3 - Bagarova, Beňovského, Bošániho, Damborského, Maríny Paulínyovej, Nemčíkova

MŠ Fedákova 1 - Fedákova, Oskorušová, Pekníkova, Pod záhradami, Repašského, Saratovská č. 1-7

(nepárne), Žatevná

MŠ Galbavého 5 - Galbavého, Jura Hronca, Chrobákova, Jána Valaštana Dolinského, Koprivnická, Pántikova, Plachého, Považanova, Strmé sady, Strmý bok, Talichova, Tavarikova osada, Tulipánova, Vendelínska

MŠ Nejedlého 8 - Agátová, Dúb-

ravčická, Na Vrátkach, Nejedlého 1 až 16, 18, 20, Pri hrubej lúke

MŠ Ožvoldíkova 15 - Gallayova, Karola Adlera, Ožvoldíkova

MŠ Pri kríži 2 - Brižitská, Čiernohorská, Jadranská, Kajerka, K horánskej studni, Novodvorská,

Pod kopčekmi, Popovova, Pri kríži, Saratovská č. 15,17,19, Štepná

MŠ Sekurisova 10 - Drobného párne č. 2 až 24, Nejedlého nepárne č. 17 až 73, Saratovská č. 8 až 28, Sekurisova

MŠ Švantnerova 1 - Bezekova, Bujnáková, Hanulova, Klimkovičova, Kudláková, M. Schneidera-

Trnavského, Sokolíkova, Švantnerova, Zahradkárska

MŠ Ušiakova 1 - Bilíkova, Dražická, Drobného nepárne č.1 až 27, Kpt. Jána Rašu, Lysá-kova, Saratovská č. 2,4,6, Trhová, Ušiakova

Školy s novou technikou

Nové tablety, monitory, notebooky aj softvér. Program DigiEDU technicky posilnil dúbavské základné školy.

Dúbavské školy získali novú digitálnu techniku, v prvej fáze projektu DigiEDU Ministerstva školstva, výskumu vedy a mládeže Slovenskej republiky, ktoré podporilo pomôckami pre vzdelávanie žiakov a prácu pedagógov. Vyučovať sa tak už môžu na nových tabletoch, notebookoch či monitoroch s príslušnými softvérovými licenciami a konektivitou.

Všetky štyri základné školy v Dúbravke sa s pomocou poslanca Štefana Macejáka, člena komisie školstva mestskej časti, dostali do prvej fázy programu DigiEDU, ktorý je zameraný na digitálnu infraštruktúru v školách a financovaný z Plánu obnovy a odolnosti SR.

Strategickým zámerom programu DigiEDU je odstránenie digitálnej priepasti medzi regiónmi Slovenska a zabezpečenie rovnakého prístupu k digitálnemu vybaveniu pre všetkých žiakov základných a stredných škôl, podporovať rovnosť príležitostí a špeciálne a inkluzívne vzdelávanie.

Mestská časť Bratislava-Dúbravka ako zriaďovateľ má štyri základné školy. Prváčikov do nich zapisovali 9. a 10. apríla. Najstaršia dúbavská základná škola je škola Beňovského. Svoju históriu začala písať pri výstavbe sídliska v roku 1971. (red)

Dúbavčania žiarili na ČSOB Marathone

Nielen farbou tričiek, ale aj počtom a energiou zasvietili Dúbavčania na ČSOB Bratislava Marathon. Mestská časť spoločne povzbudzovala účastníkov Behu dobrých ročníkov. Na trať sa postavilo až 65 našich seniorov v žltých tričkách, najstaršia dúbavská bežkyňa mala 86 rokov a dvaja muži oslavia tento rok 84. narodeniny, všetci z Denného centra 3. Všetkých bežcov prišli na štart podporiť aj starosta Martin Zaťovič, s manželkou a mestskou poslankyňou Zdenkou, a vicestarosta Marián Bohunský.

Umelecký darček učiteľom

Podakovať, vzdať úctu, potešiť. S takým cieľom zorganizovala mestská časť Deň učiteľov v dome kultúry. Podmanivý, viac než dvojhodinový program pripravili žiaci, učitelia zo ZUŠ Eugena Suchoňa spolu s hosťami. Večer otvoril starosta Martin Zaťovič.

Jednota dôchodcov hodnotila i plánovala

Spomienky, plány a dobrá nálada – tak vyzeralo stretnutie členov Miestnej organizácie Jednoty dôchodcov Slovenska v dome kultúry. Schôdzu otvorila predsedníčka Katarína Grünwald, ktorá privítala hostí, medzi nimi bývalého starostu Lamača pána Šramka, vicestarostu Dúbravky Mariána Bohunského či koordinátorku Rady seniorov Zuzanu Markovú. O hudobný program sa postaral dúbavský súbor Matičiar s piesňami o Dúbravke, nechýbalo predstavenia činnosti, plány a výlety na tento rok.

Nový miniparčík pri kocúrovi

Voodozádrždné opatrenia, odvodnenie, trvalkový záhon. To všetko medzi kaviarňou Biely kocúr a SPŠE Karola Adlera. Zámerom projektu, ktorý podporila Nadácia BVS, bolo vytvorenie živého miniparčíka, ktorý prispeje aj k zlepšeniu mikroklimy.

[Vy odpovedáte, my odpovedáme. Reagujeme na anketu o doprave](#)

Nedostatočný podjazd a MHD

Teší nás, že počet zapojených Dúbravčanov do ankety Dúbravských novín rastie. A aby to neboli odpovede, výsledky, ktoré sa len odložia do „šuplíkov“, budeme sa výsledkom postupne venovať. Dnes k ankete miestnych novín o doprave v marcovom čísle.

Doprava nielen hlavná téma posledného verejného stretnutia s primátorom Matúšom Valom v dome kultúry, ale aj každodenné trápenia po ceste do školy, či do práce. Zamerali sme sa na ňu aj v marcovej ankete Dúbravských novín. Na otvorenú otázku: „Čo by sa v súvislosti s dopravou v Dúbravke malo riešiť prioritne?“, odpovedalo viac než 150 obyvateľov.

Pozreli sme sa na to, ktoré trápenia – odpovede sa opakovali najčastejšie. Medzi najväčšie dopravné problémy mestskej časti zaradili Dúbravčania – nedostatočné prepojenie na Bory, poddimenzovanú MHD a ulice starej Dúbravky. Odpovede sme hľadali na magistráte a oddelení územného rozvoja mestskej časti.

MHD bez zmeny

„Vítazstvo“ medzi pripomienkami obyvateľov si odnieslo prepojenie na Bory - podjazd pod železnicou, Agátová ulica, nepredĺžená Saratovská ulica. Riešenie je v kompetencii hlavného mesta. Hovorca magistrátu Peter Bubla vraví, že dopravu v tomto území má primárne riešiť projekt predĺženia Saratovskej, ktorý už má aj stavebné povolenie.

„Bola už vysúťažená aj firma, ktorá ho mala realizovať. Žiaľ, napriek tomu, že naň boli prisľúbené prostriedky z eurofondov, napokon nebolo možné na tento projekt čerpať peniaze z operačného programu Slovensko a prefinancovať tak rozsiahly a nákladný projekt len z rozpočtu mesta nie je možné. Aktuálne preto hľadáme iný možný spôsob financovania tejto stavby, od čoho závisí aj začatie realizácie projektu.“

Nová cyklotrasa, ktorá prepojí lokalitu Pri kríži a Bory, sa podľa hovorcu projektuje ako súčasť predĺženia električkovej trate do lokality Bory.

Hlavné mesto má v kompetencii aj mestskú hromadnú dopravu, kam smeroval druhý najvyšší počet podnetov. Zlepšenia, ako napríklad požadovaný návrat električky 5 alebo ďalšia autobusová linka, ktorá bude Dúbravku spájať s inou lokalitou než Petržalka, hlavné mesto nateraz nechystá.

„V minulosti síce na trati premávali dve električkové linky, avšak v horšom intervale. Úpravou liniek a skrátením intervalu sa podstatne zlepšila rýchlosť prepravy cestujúcich aj dostupnosť. Zároveň platí, že okrem električky má Dúbravka spojenie s centrom mesta aj nosnými linkami 83/84 s častými intervalmi,“ vysvetľuje Bubla. „Prevádzka MHD je však naďalej pravidelne monitorovaná a vyhodnocovaná, prípadné kapacitné problémy sú riešené s ohľadom na finančné možnosti mesta a s ohľadom na efektívnosť prevádzky.“

Po tme a bez chodníka

Veľa otázok Dúbravčanov sa týkalo bezpečnosti ulice Kajerka v starej Dúbravke, kde chýba chodník aj verejné osvetlenie. Smerujú ňou častou malí – veľkí futbalisti FK Dúbravka na ihrisko či výletníci. Vedúci oddelenia územného rozvoja Pavel Gašparovič hovorí, že ide o nezaradenú komunikáciu do siete miestnych komunikácií. „Je to účelová verejne prístupná komunikácia v majetku hlavného mesta.“

Cesta podľa vedúceho oddelenia nebola zverená do správy mestskej časti.

Iná je situácia s ulicou K Horánskej studni, na ktorej stav sa tiež pýtali viacerí obyvatelia v ankete.

„Táto komunikácia je v správe mestskej časti,“ vraví Gašparovič. „V rámci finančných možností mestská časť udržiava čistotu, najmä po privalových dažďoch, robí bežné opravy - výtlky. Komplexná oprava je závislá najmä od finančných možností mestskej časti a s prihliadnutím na závažnosť problémov vo vzťahu k bezpečnosti a iným prioritám.“

Anketa Dúbravských novín:

My sa pýtame, vy odpovedáte

Milí čitatelia, radi by sme vás viac zapojili do „dúbravského diania“ a zároveň chceme spoznať váš názor. Pokračujeme v našej ankete. Dnes otvorená otázka o kultúre a lete zároveň. V Dúbravských novinách budeme postupne klásť otázky, ktoré nás - vás zaujímajú. Vy sa budete môcť pohodlne vyjadriť prostredníctvom formulára, kam vás nasmeruje QR kód, ktorý nájdete pri otázke. Vyplnením formulára sa zároveň zapájate do súťaže o dúbravské tričko.

Aký program, umelca, divadlo či film by ste radi videli počas Kultúrneho leta v Dúbravke?

Ako sa zapojiť do ankety v 3 krokoch:

1. Zoberte si mobilný telefón a otvorte aplikáciu "Kamera"
2. Namierte na QR kód a kliknite na "Otvoriť odkaz"
3. Hlasujte v ankete

Zbierka Deti Deťom druhý rok

Určite máte doma hračky, ktoré už deti nepoužívajú. Prineste ich do zbierky a priatelia z Rehračiek ich pretriedia a buď podarujú alebo za symbolickú cenu predajú. Týmto sa hračky recyklujú a redukuje sa produkcia odpadu. Už druhý rok organizujú zbierku Deti deťom miestni poslanci Karin Remišová a Štefan Maceják. Koná sa v spolupráci s www.rehracky.cz na troch základných školách Beňovského, Nejedlého a Pri kríži od 2. do 6. júna. Zbierka berie všetky funkčné hračky, plyšákov, knihy a hry pre deti.

Vytrhali burinu, nasadili kvety

Kupratovaniu pri príležitosti Dňa Zeme sa každý rok pridávajú aj seniori z Denného centra 3. Čistia priestranstvo dvoch predzáhradok pred budovou klubu na Bazovského. Vytrhávajú tiež burinu a sadia kvety, odstraňujú všetko nepotrebné.

Organizujete tábor? Dajte o toM vedieť!

Organizujete počas letných prázdnin denný tábor v Dúbravke? Máte ešte voľné miesta? Ozvite sa do Dúbravských novín, ktoré vašu ponuku posunú čitateľom. Napíšte do 10. mája na tlacove@dubravka.sk, aký tábor organizujete, na čo je zameraný, v akých termínoch a pre koho. Nezapodme tiež informáciu, aký je poplatok za tábor a dokedy je potrebné dieťa prihlásiť. Informácie posielajte nezalomené, vo worde, bez grafických úprav a pripojte k nim aj jednu fotografiu. Ani leto v Dúbravke nemusí byť nudné!

Upracme si Dúbravku aj tento rok

V rámci aktivity Upracme si Slovensko, pokračovalo aj tento rok čistenie pod názvom Upracme si Dúbravku. Iniciátor dobrovoľníkov miestny poslanec Štefan Maceják hodnotil upratovanie ako úspešné. „Vyzbierali sme pár vriec odpadu a máme tu opäť trochu čistejšie.“

Vyhrajte dva lístky na šou v DKD

Talkshow ESENCIE v Dúbravke

Speváčka Marcella Mollnárová nielen koncertuje, ale v Dome kultúry Dúbravka pripravuje 18. mája talkshow Esencie, na ktorej privíta zaujímavých hostí. O čom šou bude?

Ide o premiéru televíznej hudobnej talkshow ESENCIE s Marcellou. Budeme sa rozprávať o dôležitých témach, čo sa týka zdravia, vzácnych minerálov a kameňov a naše rozhovory budú pretkané zmesou hudobných a umeleckých vystúpení. Ja budem reláciou sprevádzať a mojimi hosťami budú Peter Cmorík, Karel Peterka a Mára, Karol Konárik, Klimentovci, Marta Vančová a Kateřina Ševidová.

V programe privítame aj MUDr. Ericha Mikurčíka, urológa, ktorý nám porozpráva o strastiach v tejto oblasti. No ako on hovorí, urológia nie je len pre pánov, mnohé dôležité informácie z urológie má aj pre nás - ženy. Má skvelý prístup k publiku s dávkou láskavého humoru. Diváci sa majú na čo tešiť.

Ďalším hosťom je Peter Soldán, ktorý nám porozpráva o najvzácnejších kameňoch a mineráloch na zemi a ako ukážku si budú tieto vzácne kamene aj diváci pozrieť. Naším programom chceme priniesť esenciu hudby, zdravia, múdrosti, radosti a všetkého, čo poteší nielen oko diváka, ale sa aj mnohé dozvie.

V programe ESENCIE uvidíme aj fakírku Kiku s pytónom. Ako ste sa k nej dostali?

S výnimočnou slovenskou fakírkou Kikou som spolupracovala na viacerých projektoch a vždy ma zaujala svojím výkonom, schopnosťami tancovať na rozbitom skle, hltáť oheň a pred-

viest show s 2 metrovým pytónom. Preto som rada, že diváci budú môcť zažiť jej nevšedné umenie a dokonca sa po programe s hadom odfotiť. Kto má samozrejme odvahu.

Kedy túto šou uvidíme na televíznych obrazkách a na ktorej televíznej stanici?

Túto show vytváram v spolupráci s TV Šláger, čiže na všetkých programoch tejto televízie si ju diváci budú môcť nájsť. Už teraz robíme upútavky na program, čiže v skorej dobe sa dozvieme, kedy bude na TV obrazkách.

(mm)

Mizne riziko ranných mrazov

Záhradka je naše potešenie. Práca na záhradke nám prináša dobrý pocit, uvoľnenie, oddych. Jarné práce robme postupne, rozložme si ich na dlhšie obdobie. Poseďme si na lavičke, určime si dôležitosť a postupnosť činností, tešme sa, hovorí Milan Trstenský, člen komunitnej Vodárenskej záhrady o. z. Živica.

Záhradkár v máji: Kosíme trávniky, vysádzame ihličnany. Pokosenou trávou mulčujeme jahody, ríbezle a ovocné stromy.

Kvety: Z orgovánu ostriháme odkvitnuté metliny. Dôkladne zalejeme azalky, rododendrony a magnólie. Do voľnej pôdy vysievame čínske klinčeky a dvojročné zvončeky. V druhej dekáde mája vysádzame gladioly, neskôr petúnie. Ruže napadnuté voškami postrekujeme výluhom zo žihľavy alebo vývarom z orechových listov.

Drobné ovocie: Preplečujeme a mulčujeme jahodové záhony, po odkvitnutí jahody dôkladne zavlažíme. Pod rodiace jahody dáme podstielku zo slamy alebo mulč z pokoseného trávnik, aby nám v prípade dažďov a mokrej pôdy nezahnili, zateplením koreňov urýchlíme ich dozrievanie.

Ovocné stromy: Vylamujeme výhony napadnuté múčnatkou, predovšetkým pri odrode jonatán. Napadnuté listy spálime. Po odkvitnutí ovocných stromov za suchého počasia aplikujeme výdatnú zálievku, jednorazovo najmenej 70 – 100 litrov na jeden strom. V prípade výskytu vošiek postrekujeme výluhom zo žihľavy alebo vývarom z orechových listov. Ostriháme mrazom napadnuté konáriky broskýň a marhúl.

Zelenina: Pravidelne striháme listy mangoltu a ročného póru na konzumáciu, aby sme umožnili rast novým. Keď pominie riziko ranných mrazov postupne sadíme rajčiaky, papriky a cukety. Koncom mesiaca vysievame uhorky, kríčkovú fazuľku, patizóny a tekvicu. Postupne zbierame jarnú cibuľku. Prekypríme záhony s cesnakom a cibuľkou. Vyjednotíme mrkvu, petržlen a paštrnák.

NÚKAJÚ OBUV A OBLEČENIE NA OBJAVOVANIE A DO KAŽDÉHO POČASIA

Tovar, ktorý rastie spolu s deťmi

Nápad spoločného podnikania prišiel spolu s ich malými deťmi. Neskôr založili prevádzku a e-shop a pre podnikanie s udržateľnou módou pre deti si vybrali Dúbravku. Nazreli sme do predajne Kroki, ktorá kráča v ekologických trendoch. Jej zakladatelia OLA a ANDREJ KULÍČKOVCÍ hovoria, že deťom chcú prinášať produkty, ktoré s nimi vedia byť pri všetkom, čo vonku robia.

Prečo ste nazvali váš obchod Kroki? Je to preto, že ste predajňa s obuvou, topánok pre prvé krôčiky detí?

Andrej: Názov obchodu sme vymýšľali dlhší čas. Malo to byť niečo vtipné hravé a áno, aj to malo súvisieť s prvými krokmi. Uvažovali sme, aby to bolo ako sloveso, aby sme oslovili aj tých, ktorí radi objavujú krásu inakosti, nakoniec sme preto dali mäkké i.

Spolupracujete s vedľajším priestorom Lapky? Aj táto prevádzka sa venuje deťom, a má podobne ako vy v názve hru písmen.

Andrej: Názvy nesúvisia, je to náhoda. Spoznali sme sa, až keď sme otvárali, oni začali skôr. Máme priateľský vzťah a trochu spolupracujeme.

Čím je vaša prevádzka, obchod iný? Špecializujete sa s tovarom na deti, akého veku?

Ola: Väčšinou máme tovar asi od prvého roku detí, no máme niečo aj pre menšie deti. Nie sme úplne zameraní na novorodencov, skôr už na deti, ktoré sa začínajú pohybovať a trávajú čas vonku. Snažíme sa poskytovať tovar až do veľkostí pre 12 – 13 ročných tínedžerov. Okrem tovaru sa snažíme odlíšiť naším špeciálnym prístupom k zákazníkom a službami, napríklad poradenstvom, a to pri výbere prvých topánok, obliekanie spôsobom vrstvenia, návrhy kompletov a rôznych užitočných tipov. Usilujeme sa našim detským zákazníkom poskytnúť skúšanie tovaru v príjemnej atmosfére s možnosťou zahrať sa v našom kútiku plnom úžasných predmetov.

Akú veľkosť tovaru máte najväčšiu?

Ola: V obuvi, pokiaľ sa v danom modeli vyrábajú, tak máme až do 42-ky topánky. Väčšinou je to tak, že tie detské topánky, sa vyrábajú maximálne do 38, no sú aj s deti s väčšími nohami. V oblečení je to približne do veľkosti 134, pri niektorých do veľkosti 152.

Ponúkate teda oblečenie a obuv pre deti, no nie je to taká klasická obuv a móda, ktorú nájdeme v obchodných domoch. Čím sa líšite?

Ola: Naším mottom je - do každého počasia. Vyberáme tak aj tovar. Spolu s tým komunikujeme: Nechajme deti objavovať. Snažíme sa vyberať produkty, ktoré akoby vedia byť s deťmi, a to pri všetkom, čo by deti podľa nás mali robiť.

To znamená, že máte outdoorový tovar?

Ola: Áno aj, no snažíme sa uspokojiť rodiča, aby tovar mal tiež pekný dizajn, prípadne bol aj elegantný, ak to potrebujú. Zároveň, aby to bolo nepremokavé, aby si deti vedeli užiť pobyt vonku v každom počasí, napríklad, keď sú mláky. Vedeťme aj blog a celkovo sa snažíme rodičov motivovať, aby s deťmi trávili čo najviac času vonku a aby ich nechali objavovať.

Veľa rodín obúva deťom aj barefoot obuv. Máte u vás aj takúto ponuku?

Ola: Máme prevažne barefoot ponuku, no máme aj modely, ktoré sú barefoot alternatíva a máme aj veľmi málo klasickej obuvi.

Vidím, že ponúkate obuv od papučiek až po gumáky. Keď človek nenájde u vás vhodnú veľkosť, dá sa cez vás aj objednať?

Ola: To je ťažšie. Spolupracujeme s takými dodávateľmi, ktorí pracujú udržateľnejším spôsobom. Všetky veci objednávame takmer rok dopredu, oni vlastne vyrábajú toľko, koľko sa im objedná. Preto je len málinko produktov takých, ktoré sa dajú doobjednať. No väčšina produktov funguje tak, že sa vyrába taký počet, aby nevznikal prebytok, odpad.

Ako je to u vás v obchode, aký je odbyť?

Andrej: Snažíme sa objednávať v takých množstvách, aby sme pokryli dopyt.

O čo je najväčší záujem?

Andrej: Máme tu také štyri sezóny - jar, leto, jeseň, zima a vždy na tú sezónu máme niečo iné. Na jar je to dosť o gumákoch a jarných topánkach, prechodných topánkach. Papučky sú celoročne, ale najmä v auguste pred nástupom do materských či základnej školy, v lete sú to topánky do vody, plavky, slnečné okuliare, potom k jeseni to bývajú gumáky, vyššie topánky a potom príde zima.

Ola: V prechodných obdobiach sú to najmä také nepremokavé súpravy, alebo vodoodpudivé a neprefúkavé. Do tejto súpravy sa dieťa dokáže „zabaliť“, môže vonku robiť, čo sa mu chce, lebo sa tá súprava dá jednoducho očistiť.

Prečo ste sa rozhodli podnikáť v Dúbravke, prečo práve táto lokalita?

Andrej: Páčila sa nám lokalita, našli sme voľný priestor, ktorý je dobre aj dopravne dostupný. Je to novostavba a v okolí veľa detí, ihrisko, za rohom tanečná škola La Dansa, stretáva sa tu veľa rodín, mamičiek aj oteckov.

Ste z Dúbravky?

Andrej: Nie, bývame v Marianke a nemáme to ďaleko.

Plánujete do budúcnosti niečo nové, zmeny vo vašom obchode, ponuke?

Ola: Zvažujeme a radi by sme organizovali swapovacie akcie, podujatia. Veci, ktoré tu ponúkame, majú vyššiu cenu, no aj vyššiu životnosť. Už keď sa pozriete na štítok oblečenia, tak samotní výrobcovia rátajú s tým, že bude oblečenie či obuv používať viac detí. Je tu štítok pre tri deti, bunda sa tak môže dediť, predať. Rozvíjame aj náš e-shop, všetko čo je na e-shope je aj na predajni. Často sa stáva, že si mamičky pozrú doma večer e-shop a prídu to k nám potom vyskúšať.

Spomínali ste udržateľnosť. Zameriavate sa na to aj pri vašich produktoch, materiáloch výrobov?

Ola: Snažíme sa to pretaviť do všetkého, takže áno, pri značkách a aj pri podnikaní. Snažíme sa nemíňať zbytočne papier, recyklujeme odpad. Aj v e-shope vyberáme také obalové materiály, ktoré sú recyklovateľné alebo kompostovateľné. Čo sa týka výberu značiek, tam sa usilujeme vyberať také značky, ktoré idú udržateľným spôsobom výroby, rovnako aj materiály, či

strihy, ktoré sú napríklad rastúce s deťmi. Chceme, aby bol ten produkt vždy s pridanou hodnotou, nebol obyčajný. Aby to nebolo o tom, že kúpite produkt, dieťa ho ponosí a vyhodí sa, ale aby sa dal produkt využiť dlhšie a lepšie. Napríklad tieto súpravy sú robené na tri sezóny, ak to človek kúpi na jar, vydrží mu to aj na jeseň a malo by aj ďalšiu jar. Strih je mierne oversize, aby sa pod to dalo vrstviť, aby sa to dalo využiť, keď sú napríklad rána ešte chladné, dá sa pod to mikina, má to široké využitie v tom prechodnom období. Súpravy sú robené tak, že sa v nich dá upravovať dĺžka aj šírka na páse, rukávy sú robené dlhšie a kým je dieťa menšie má z nich rukavičku.

Prečo ste sa rozhodli podnikáť práve s detským tovarom? Máte k tomu vzťah a skúsenosti?

Ola: Prišlo to nejak prirodzene s príchodom našich detí. Tieto témy sú nám veľmi blízke. Mám sedemročnú dcéru a keď sa narodila, tento tovar na Slovensku nebol úplne dostupný. Stretávala som sa s tým, že sme si tie veci zháňali, ako sme cestovali po Európe. Zvykla som hľadať produkty, ktoré mi materstvo uľahčia a veľa ľudí sa nás potom pýtalo, odkiaľ to máme.

Andrej: Bol som často svedkom toho, že keď nás stretli aj cudzí ľudia, vždy sa nás pýtali, odkiaľ máme oblečenie pre deti. Jedným z cieľov bolo aj vyplniť dieru na trhu.

Máte tu tovar len zo zahraničia, alebo ponúkate aj slovenské výrobky?

Ola: Áno, máme rôzne, aj slovenské. Toto sú napríklad šiltovky z Nemecka, ktoré vznikli z upcyklovaných látok, ktoré sa používali v hoteloch a už ich vyradili a oni ich dezinfikujú, čistia i farbia, a potom z toho šijú.

Kontakt

Kroki - detská obuv, oblečenie, doplnky

Pri hrubej lúke 9

www.kroki.sk, 0902 728 920

Postupne predstavujeme reštaurácie v mestskej časti

Menu, rozvoz či možnosť oslavy

JAMA PUB

Švantnerova 2

Otváracie hodiny:

pondelok – štvrtok: 7:30 - 15:00

piatok: 7:30 – 22:00

sobota: 10:00 – 22:00

nedeľa: 10:00 – 18:00

Kontakt: 0918 046 372

Cena menu: od 7,50 eura,

špeciál 10 – 13 eura

Denné menu, hudobné podujatia, možnosť osláv, terasa

Prevádzka JAMA PUB funguje od augusta 2024 na Švantnerovej ulici, v objekte, ktorý kedysi Dúbravčania poznali pod menom Zlatá Lipa. Pred reštauráciou je parkovisko a vstup je bezbariérový.

„Snažíme sa v našej reštaurácii variť z kvalitného a čerstvého tovaru, pričom sa sústredíme aj na správnu gramáž, aby ľudia od nás neodchádzali hladní,“ hovorí konateľ prevádzky Ján Majtan. „Okrem týždenného a víkendového menu ponúkame v piatok a sobotu príjemný podvečer pri hudobných vystúpeniach kapiel. Disponujeme tiež s detským kútikom.“

Reštaurácia ponúka možnosť rezervovania priestoru na súkromnú oslavu či podujatie. V chladnom počasí láka posedením pri krbe, v teplejších mesiacoch otvára terasu s kapacitou 40 miest.

„Naša kuchyňa je zameraná na tradičné, domáce jedlá s moderným prístupom. Ponúkame denné menu - päť druhov jedál v cene 7,50 eura s polievkou. Každý týždeň pripravujeme pre zákazníkov aj týždenný špeciál v cenovom rozpätí 10 – 13 eur podľa aktuálnej ponuky. Vieme poskytnúť i donášku na zvolenú adresu v cene 8 eur,“ vraví konateľ.

Prevádzka sa chce v budúcnosti zamerať na skôr narodených obyvateľov. „V spolupráci s mestskou časťou im chceme poskytnúť možnosť stravovania sa u nás alebo cez víkendy prostredníctvom rozvozu za zvýhodnené ceny. Ďalej sa chceme venovať a sme otvorení pomôcť ako sponzor pri detských a mládežníckych akciách a podujatiach v rámci mestskej časti, kde vieme zastrešiť gastro a poskytnúť kvalitné občerstvenie. Vďaka našim zákazníkom sa chceme posúvať vpred, aby sa u nás vždy dobre cítili aj spolu s ich rodinami a radi sa k nám vracali.“

Reštaurácia pripravuje takisto modernizáciu vonkajších priestorov, rovnako plánuje doplniť i zeleň.

Partička Dúbravka

Gallayova 3127

Otváracie hodiny:

pondelok – štvrtok, nedeľa:

11:00 - 23:00

piatok, sobota: 11:00 – 00:00

Kontakt: 0910 333 616,

info@particka.eu

Cena menu: od 7,90 eura,

pinsa 8,90 eura

Denné menu, možnosť podujatí, veľká terasa

Kedysi tradičná krčma Sloník, ktorú navštevoval aj hudobník Dežo Ursiny, neskôr piváreň, teraz Partička. Vo februári tohto roku nanovo otvorili prevádzku v parku na Fedákovej. Objekt prešiel zvnútra rozsiahlou rekonštrukciou.

„Sme rodáci z Dúbravky, ale v gastro biznise fungujeme už pár rokov,“ približujú prevádzkari. „Rekonštrukcia interiéru dodala jedinečnosť v ponuke reštaurácií v Dúbravke. Obyvatelia by mali prísť vyskúšať rozmanitosť nášho jedálneho lístka, ktorým sme kompletne odlišní od iných dúbavských gastro prevádzok. Jedálny lístok je mix rôznych kuchýň a na svoje si príde aj náročnejší zákazník.“

Reštaurácia ponúka každý deň tri varianty menu, pričom trojkou v menu je vždy pinsa, tradičný taliansky pokrm, ktorý je akýmsi predchodcom pizze.

„Cena denného menu sa pohybuje od 7, 90 eura, v prípade využitia našej webovej stránky www.particka.eu je pre každého zákazníka pripravená zľava 10 percent. V našich priestoroch je možnosť zorganizovať akcie rôzneho druhu, novým výzvam sa nebránime. Detský kútik momentálne ešte nemáme, ale pripravujeme. Chceli by sme sa v prvom rade stabilizovať na dúbavskej gastro scéne, dostať sa do povedomia Dúbavčanov a držať si stabilnú kvalitu v rámci jedla aj personálu. Týmto by sme chceli pozvať Dúbavčanov ochutnať našu kuchyňu a posedieť pri dobrom pive a správnej spoločnosti.“

Pred reštauráciou je veľká terasa, kam majú voľný prístup aj domáci miláčikovia, pri nej je detské ihrisko.

Terasa aj detské ihrisko na svoju rekonštrukciu v budúcnosti ešte čakajú.

Výmenička

Bagarova 16

Otváracie hodiny:

utorok – štvrtok: 14:00 - 22:00

piatok, sobota: 14:00 – 00:00

nedeľa, pondelok: zatvorené

Kontakt: 0950 247 618,

vymenickabratislava@gmail.com

Akcie, hry, pes vstup povolený, zimná terasa

Kedysi tu fungovala prevádzka s názvom Bagarka, podľa ulice na ktorej sídli. Dnes je podnik Výmenička pomenovaný podľa objektu, kde funguje – niekdajšej výmenníkovej stanice. „Výmeničku sme slávnostne otvorili v novembri 2022 na Bagarovej 16. Sme mladý podnik s dušou a komunitou, ktorá si k nám našla cestu veľmi rýchlo,“ hovorí za prevádzku Ľudovít Marián Bodlák.

Prevádzka nie je typickou reštauráciou s denným menu, ale skôr poobedným bistro. „Ponúkame tradičné slovenské pivo, výborné drinky a možnosť hier ako stolný futbal, šípky, mini airhockey či kinom s Dolby Surround zvukom a mezonetovým posedením pre partie.“

Hoci reštaurácia nevarí obedy, poobede či na večeru núka burgre, rímsku pizzu, krídelká, hranolky, chuťovky a sezónne špeciality. „Sú to ideálne jedlá ku pivu, partii a dobrej nálade. Rozvoz jedla ponúkame cez www.vymenicka.sk,“ vraví Bodlák. „Psíkov vítame, detský kútik nemáme, ale zato veľa hier pre dospelých. U nás sa cítite ako doma.“

Výmenička organizuje rôzne akcie, napríklad každú stredu Duplák za 3 eurá alebo vo štvrtok Sicílsku noc či v piatok plátno-diskotéky. V lete funguje aj zimná terasa.

Plánom prevádzky do budúcnosti je budovať komunitu, rozvíjať gastro, hudbu a kultúru.

„Chceme, aby Výmenička bola miestom, kde ľudia nájdu pohodu, zážitok a dobrých priateľov – nie len ďalší podnik,“ dodáva Bodlák

Rozhodujúcu úlohu v Uhorku zachovávalo obyčajové právo

Až Mária Terézia zakázala súdy s bosorkami

Ako sme si povedali v minulom diele nášho justičného miniseriálu, počas celého stredoveku si rozhodujúcu úlohu v Uhorku zachovávalo obyčajové právo, ktoré v jednotnej podobe predstavovala predovšetkým zbierka Tripartitum Štefana Werbőczyho z roku 1514, neskôr aj Constitutio Criminalis Ferdinandae, teda do latinčiny preložený a v Uhorsku používaný zákonník Neue peinliche Landgerichtsordnung, ktorý bol vydaný v roku 1656 cisárom Ferdinandom III. pre oblasť Dolného Uhorska. V slobodných kráľovských mestách to bolo najmä tavernické právo, ktorého základom sa stali partikulárne mestské práva. Koncom 15. a začiatkom 16. storočia boli zhrnuté do Kódexu tavernického práva, ktorý sa zachoval vo viacerých rukopisoch.

Aj keď sme spomenuli, že niektoré ustanovenia Tripartita platili u nás až do päťdesiatych rokov 20. storočia, zbierka v podmienkach moderného štátu postupne prestala vyhovovať. V roku 1768 preto vydala reformátorka Mária Terézia nový trestný poriadok *Constitutio Criminalis Theresiana*.

Odstránilo sa mučenie pri výsluchoch, zmiernili sa telesné tresty a zakázali sa sudy nad čarodejnicami. Podľa nového jednotného občianskeho zákonníka *Lex Theresiana* si boli pred súdmi všetci občania formálne rovní a poddaný mal právo na obhajcu.

Nie telo ale duša

Ako píše známy francúzsky filozof a mysliteľ Michel Foucault vo svojom diele *Dozerať a trestať*, v tomto období fyzické utrpenie a bolesť samotného tela už prestávajú byť podstatnými prvkami trestu a trestanie prechádza od umenia neznesiteľných telesných pocitov k ekonómii odňatých práv. Alebo inak, strácajú sa rituály verejného mučenia a popráv a trestanie už nezasahuje telo ale dušu. Niekedy to nazývame aj humanizáciou trestu.

Inak, vývoj právneho myslenia by sa dal plasticky a názorne ilustrovať aj na procesoch s čarodejnicami, ktoré sa tiahnu celým stredovekom až do 18. storočia. Už v období rano-uhorského štátu spoločnosť verila, že bosorky majú magickú moc a vedia vážne poškodiť. Panovníci a ani cirkev ich však netrestala „na hrdle“ a prístup orgánov súdnej moci k nim bol relatívne umiernený.

Strigy, bosorky, čarodejnice

Ako uvádza Alica Fedorová, uhorský právny poriadok rozlišoval medzi *strigae* a *maleficae*. Strigy boli ženy, ktoré žili vo zväzku s diablom, mali s ním pohlavný styk a disponovali takými vlastnosťami, že mohli vykonávať akékoľvek nadprirodzené skutky. *Maleficae* boli ženy, ktoré vedeli urieknuť, čarovať, otráviť a predpovedať budúcnosť.

Už Štefan I. v dekrétach rozlišoval medzi strigami, bosorkami a čarodejnicami. Strigy patrili výlučne do pôsobnosti cirkvi a mali byť potrestané pôstom a verejným vyznaním viery, na ktoré mal dozerať správca kostola. Ak však bola tá istá osoba obvinená druhýkrát, okrem pôstu bola potrestaná aj biľagovaním, čo znamená, že na tele jej boli vypálené tri znaky kríža, a to na hrudi, čele a medzi lopatkami. V prípade tretieho obvinenia sa dostala pred súd.

Štefan I. ďalej rozlišuje skutky ako *maleficium* a *veneficium*, za ktoré mali byť muž alebo žena odovzdaní poškodenému. *Maleficium* znamenalo zlý skutok, čarodejníctvo, mágiu, uškodenie, alebo kúzelníctvo. *Veneficium* sa považovalo za miešanie jedov, elixírov, urieknutie a očarovanie.

Zákony poznali aj pojem sortilegus, teda veštec alebo veštica. Sortilegus mal byť vydaný do pôsobnosti biskupa a vyšľahaný mečom. V dekrétach Štefan taktiež upravil trestanie násilia a krivej prísahy, zakázal kmeňovú krvnú pomstu a nápravu spôsobenej ujmy vyjednávaním.

Koloman na strigy neveril

Z dekrétov kráľa Štefana, ako aj z dekrétov kráľa Ladislava vyplýva, že v období upevňovania kresťanstva sa vo väčšej miere používali metódy presviedčania o správnosti kresťanstva. Strigy a bosorky sa považovali za prisluhovačky starých pohanských náboženstiev a zvykov.

Najďalej však zašiel učený uhorský kráľ Koloman (1095-1114), ktorý sa odmietol vo svojich zákonoch bosorkami zaoberať. Podľa článku 57 (I. kniha) dekrétov sv. Kolomana „o bosorkách, keďže nejestvujú, nech nie je ani žiadne vyšetrovanie“.

Dekrétom kráľa Kolomana sa uhorské zákonodarstvo prestalo zaoberať otázkami bosoráctva, presnejšie, jeho trestanie sa presunulo na nižšiu úroveň. Nebolo už ponímané ako výnimočný zločin, teda *crimen exceptum*, ale posudzovalo a trestalo sa ako každý iný trestný čin.

Bestseller na čarodejnice

Hoci Koloman už v 12. storočí vedel, že bosorky nejestvujú, dvaja nemeckí inkvizítori, dominikáni Heinrich Kramer a Jakob Sprenger o tristo rokov neskôr v knihe *Malleus maleficarum* (Kladivo na čarodejnice) znova teologicky dokazujú existenciu čarodejníc. Po latinsky písaná rukoväť vyšla v roku 1487 a stala sa v Európe nesmier-

ne populárnou. V dobách svojej najväčšej slávy bola doslova bestsellerom a hneď po Biblii bola druhou najpredávanjšou knihou. Do konca 17. storočia bola vydaná viac ako 30-krát a vytlačená v asi 30 tisíc exemplároch.

Často sa uvádza, že nejde o knihu oficiálne uznanú cirkvou, no kniha si postupne vybudovala povest' najčastejšie používaného zdroja informácií o čarodejníctve. Hoci nemala na čarodejnícke procesy okamžitý účinok, rozhodnou mierou ovplyvnila predstavy o čarodejníctve. Neskôr, v dobe vrcholu čarodejníckych procesov, bola klasickým dielom vo svojom odbore a stala sa rukoväťou mnohých lovcov čarodejníc. Dodajme, že napriek tomu, že oficiálna inkvizícia sa od spisu dištancovala a pápež sv. Pius V. (1566 – 1572) nariadil dať túto knihu na Zoznam zakázaných kníh (*Libri prohibiti*).

„Kladivo“ z Trnavy

V 17. storočí v Trnave vydané dielo lipského právnika Benedikta Carpzova (1595-1666) *Praxis criminalis* (trestná prax), ktoré bolo následne pripojené a stalo sa súčasťou *Corpus Iuris Hungarici* (Oficiálny zákonník Uhorského kráľovstva), je z podobného súdka ako *Kladivo*. Jeho hlavným cieľom bolo podozrivým osobám dokázať ich spojenectvo s diablom. Táto zbierka v Uhorsku síce taktiež nenadobudla právnu účinnosť, no vyvolala nárast procesov s čarodejnicami. Dopomohlo tomu aj vydanie a praktické realizovanie buly pápeža Inocenta VIII. *Summis desiderantes affectibus* z roku 1484.

Travičky z Varadína

Z obdobia ranofeudálneho uhorského štátu sa nezachovali žiadne písomné zmienky o konkrétnych procesoch s čarodejnicami. Výnimku tvorí dvanásť prípadov, ktoré sa zaznamenali v 13. storočí vo Veľkom Varadíne (dnes Oradea, Rumunsko), kde sa hovorí o čarovaní spojenom s travičstvom. Záznamy o ženách, ktoré sa označovali ako *fitonissa* alebo *incantatrix* (čarodejnica) sa zachovali zo začiatku 15. storočia z Vašskej stolice.

O procese v Bratislavskej stolici vo veci ohovárania istej Margity, ktorá bola vdovou po Vavrincovi Hideghétyom je zmienka z roku 1414. V období pred Moháčom žila aj prvá bosorka z územia súčasného Slovenska, ktorou bola istá neznáma obyvateľka Banskej Štiavnice z roku 1520. Prvú bosorku na území Bratislavy zaznamenali v roku 1548. Protokol o nej žiadne bližšie podrobnosti neuvádza.

Najstarší súdny proces proti čarodejnici z územia dnešného Slovenska prebiehal v roku 1517 v slobodnom kráľovskom meste Košice. Nepodarilo sa však zachovať celý spisový materiál, avšak vieme, že v tomto roku Margita Pásztorová a Anna Hegedúsová podali sťažnosť proti Jánovi Terjékovi, ktorý ich obvinil z čarodejníctva a mali byť podrobené vodnej skúške.

Nevinní horeli ako živé fakle

Mierne posudzovanie činnosti čarodejníč sa teda končí s odchádzajúcim 15. storočím, keď západnú a strednú Európu pohlcuje náboženská hystéria spojená s rozsiahlym prenasledovaním čarodejníč, ktorá zasiahla aj celé územie Uhorska.

V 15. storočí taktiež začala v Európe vo veľkom vyčíňať inkvizícia a mnoho nevinných mužov a žien skončilo upálených na hranici alebo utopených v riekach počas tzv. Božích súdov. Jesťovalo viacero druhov týchto „súdov“ - jednou formou bola „skúška studenou vodou“, počas ktorej podozrivú osobu zviazali a priviazanú na lano ponorili do vody. Ešte v 18. storočí takto vo Vojke nad Dunajom nedopatrením usmrtili jednu ženu obvinenú z bosoráctva.

Ale o tom už nabudúce.

Stál pri vzniku divadla aj knižnice

Ján Nepomuk Batka ml. (1845 Prešporok - 1917 Prešporok) – mestský archivár, hudobný historik, publicista a organizátor – takmer pol storočia stál na čele kultúrneho a hudobného života v Prešporoku (dnešnej Bratislave). Angažoval sa vo veci ochrany architektonických a umeleckých pamiatok, ale zaoberal sa aj sociálnym zabezpečením umelcov. Takmer štyridsať rokov spracovával archívne fondy mesta Bratislavy a zaslúžil sa o ich zveľadenie.

V novinách Pressburger Zeitung publikoval takmer päťdesiat rokov svoje postrehy, recenzie, kritiky, nekrológy, úvahy a články venované hudobným osobnostiam, spolkom, ale aj hudobným dejinám Bratislavy. Osobne sa poznal s najvýznamnejšími osobnosťami vtedajšieho hudobného života a aj jeho zásluhou účinkovali v Bratislave európski dirigenti, skladatelia i interpreti. Najsilnejšie umelecké priateľstvo spájalo Batku s Franzom Lisztom.

Batka bol taktiež veľkým obdivovateľom bratislavského skladateľa Johanna Nepomuka Hummela. Dňa 13. apríla 1885 zorganizoval koncert z jeho diel, na ktorom sa zúčastnili aj Franz Liszt a Anton Rubinstein. Zaslúžil sa o tiež výstavbu nového Mestského divadla, dnes historickej budovy SND. V spolupráci s významným historikom a archeológom Franzom Flóridusom Rómerom vybudoval bratislavské Mestské múzeum. Podporoval vznik mestskej knižnice v roku 1900 a daroval jej niekoľko tisíc kníh z vlastnej zbierky. V roku 1885 spoluzakladal Prešporský umelecký spolok (Pressburger Kunstverein).

Ďalšou oblasťou, v ktorej bol aktívny, bola pamiatková starostlivosť. Jeho snom bolo zachrániť a obnoviť Bratislavský hrad, ktorý bol vtedy len vyhorenou ruinou. V roku 1911 Batkovi udelili rytiersky kríž Rádu Františka Jozefa, vyznamenanie za jeho dlhoročnú záslužnú činnosť. Len necelý rok od jeho úmrtia, 26. októbra 1918, bola na Rudnayovom námestí odhalená jeho busta, umiestnená hneď vedľa pomníka F. Lisztovi. Mramorová socha je dielom prešporského sochára Alojza Rigeleho. Busta však na tomto mieste dlho nevydržala, keďže politická situácia sa zmenila a Batka už bol pre nasledujúcu garnitúru nezaujímavý. V tom roku sa rozpadlo Rakúsko-Uhorsko a Prešporok sa stal súčasťou Československa. O rok neskôr sa premenoval na Bratislavu. V súčasnosti sa obe Batkove busty nachádzajú v zbierkach Galérie mesta Bratislavy.

Kveta Slyšková

Ľubo Navrátil

Do Borov na Zľavobranie!

Teraz je ten ideálny čas na nákupy. Príďte si 22. až 25. mája nakúpiť všetko potrebné v zľavách a ušetríte. Iba u nás nájdete veľa výhodných ponúk za málo peňazí. Oplatí sa vyraziť do Bory Mall!

Prinášame vám obľúbené Zľavobranie® s množstvom zliav. Oblečenie, topánky, kozmetika, kabelky, šperky, ale aj domáce potreby či jedlo. Na toto všetko a ešte viac vám ponúkame

zľavy 22. až 25. mája. Zľavovú kartičku so zoznamom zliav nájdete od 9.5. v magazíne Emma a od 19.5. aj v časopise Nový čas pre ženy.

Ako funguje zľavová kartička?

Kúpte si magazín Emma (od 9.5.) alebo časopis Nový čas pre ženy (od 19.5.), kde nájdete zoznam zliav a zľavovú kartičku.

Zľavovú kartičku odlepte a zoberte si ju so sebou na nákupy do Bory Mall počas akcie Zľavobranie® 22. - 25.5.

Zľavovou kartičkou sa stačí len preukázať na prevádzke, kde si chcete uplatniť zľavu zo zoznamu.

Tešíme sa na vás v Bory Mall. Zoznam zliav zverejníme aj na stránke borymall.sk.

Tipy z dúbravskej knižnice

Poklady ukryté v textoch, láska v príbehoch

Máj – lásky čas, ale aj „Studený máj – v stodole raj.“ To všetko sa hovorí o mesiaci spájanom s láskou. Máj je však spätý nielen s citmi, ale aj s dvomi sviatkami, časom, kedy je viac priestoru na čítanie. V oddelení beletrie miestnej knižnice sme vybrali tri rôzne knižné tipy, ktoré zďaleka nie sú len o láske.

JUNG CHANG - Divoké labute

Historický román, ktorý približuje prostredie miliónovej Číny v 20. storočí prostredníctvom príbehov troch generácií – babičky, matky aj samotnej autorky. Výnimočný pohľad do ženského prežívania, napínavé aj dojímavé rozprávanie o odvahe i láske zároveň. Babička bola konkubínou vojenského diktátora, mama zas bojovala za novú komunistickú Čínu. Nudiť sa pri románe určite nebudete.

LUCINDA RILEYOVÁ - Dievča z Neapola

Jeešte len dievčaťom, keď sa prvýkrát stretne s mužom, ktorý jej zmení život. Rosanna Meniciová mieri z neapolskej kaviarne na trblietavé pódia. Osud Rosanny a Roberta spojí nielen zaslepená láska, ale aj talent. Ak máte chuť na trochu vášne, ale aj knižného výletu do Talianska či operných sál, siahnite po príbehu, ktorý hovorí i o tom, že veľké lásky nemusia byť len šťastné.

JOZEF URBAN - Malý zúrivý Robinson

Aktuálne ho približuje aj dokumentárny seriál mapujúci fenomén povolania textárstva populárnej hudby na Slovensku – Textári. Jozef Urban mal len 21 rokov, keď mu vyšla prvá kniha Malý zúrivý Robinson (1985). Kvalita textov ohromila možno o to viac, keď vyšlo najavo, že tretinu knižky napísal ako sedemnásťročný. Nevšedný debut tragicky zosnulého slovenského básnika. Lucia Marcinátová

Na rany aj kosti

Liečivé bylinky a recepty z nich boli známe vo všetkých kultúrach od staroveku až po súčasnosť. Využívali ich liečitelia, šamani, vedmy, ale aj obyčajní ľudia, ktorí sa ich naučili používať od svojich predkov. Dnes sa veľa ľudí navracia k starým receptom z bylín, ktoré si aj mnohokrát sami nazbierajú a sušia. Aktuálne sa pozrieme na svaly, kosti a kĺby.

Na liečenie pohybových orgánov sa v ľudovom liečiteľstve využívali mnohé naše byliny - kostihoj lekársky, devätsil lekársky, senovka grécka, papraď samčia, skorocel kopijový, ligurček lekársky a rozmarín lekársky.

Z kostihoja sa využíva koreň a treba ho vykopať na začiatku rastu alebo keď vňať začína schnúť. Vtedy je liečivá sila rastliny v koreni. Je najlepším prírodným prostriedkom na choré kosti, pričom sa používa najmä zvonku. Vynikajúco pomáha pri vyvrtnutiach, zápaloch kostí a väziva, krvných podliatinách, bolestiach a priaznivo ovplyvňuje zrastanie kostí. Slizovité látky kostihoja sa dobre uplatňujú aj vnútorne, lebo urýchľujú hojenie vredov žalúdka a dvanástnika. Kostihojový obklad – sušený koreň zomelieme na prášok, pridáme trochu panenského oleja a horúcej vody a vymiešame na kašu. Ešte teplé natrieme na ľanovú handričku, priložíme na boľavé miesto a obviažeme. Podobný obklad môžeme urobiť z pomliaždených kostihojových listov alebo listov devätsilu. Skorocel kopijovitý sa vyskytuje veľmi často v našej prírode. Skorocelové listy zberáme hneď, keď vyrastú do plnej veľkosti. Nečakáme na kvet. Jeho látky ničia baktérie, a preto je skorocel spolu s rebríčkikom najlepší prostriedok na rany. Na ranu priložíme rozmliaždené listy a to má veľmi dobrý a rýchly liečivý efekt. Čaj zo skorocelu je dobrý proti kašľu a zahlieneniu priedušiek. Je vhodný aj na pečeň, žlčník, močové cesty a čistenie krvi. Rozmarín má medzi bylinkami výnimočné postavenie. Vo voľnej prírode ho nenájdeme, ale často sa pestuje v záhradách. Upokojuje a zmierňuje nervovú vyčerpanosť. Zlepšuje krvný obeh a odstraňuje pocit chladu v končatinách. Upokojujúco pôsobí aj zvonku ako kozmetický prípravok, na rany, odreniny a kožné choroby.

Recepty

- Kostihojový obklad – sušený koreň zomelieme na prášok, pridáme trochu panenského oleja, horúcej vody a vymiešame na kašu. Ešte teplé natrieme na handričku, priložíme na boľavé miesto a obviažeme.

- Kostihojová lesana – umytý čerstvý koreň kostihoja nakrájame na kúsky a vložíme do fľaše s lesanou. Na 1 dl lesany pridáme ešte 2 lyž. arnikovej tinktúry. Necháme týždeň macerovať a potom natierame postihnuté miesta.

Dúbravka varí s Vojtom Artzom

Dve tváre výnimočnej špargle

Posilňuje nervy, bráni infekcii močových ciest, je afrodisiakum, uľahčuje "opicu", omladzuje bunky, znižuje riziko neurodegeneratívnych ochorení. S tým všetkým sa spája špargľa. Jej sezóna vraj trvá od apríla do júna. Dnes dva recepty s touto zdravou zeleninou ponúka šéfkuchár a Dúbravčan VOJTO ARTZ.

Špargľové rizoto, vaječný žĺtok a parmezán

Počet porcií: 5

Obtiažnosť: **

Čas prípravy: 35 minút

Čo potrebujeme:

250 g špargľa biela

250 g špargľa zelená

400 g ryža Arborio

60 ml víno biele polosuché

100 g maslo

80 g šalotka

2 - 3 ks vajce slepačie (žĺtok)

80 g syr - parmezán

cukor

soľ

50 g limetka

Postup prípravy:

1. Špargľu očistíme. Bielu rovnomerne olúpeme. Ideálne škrabkou. Začneme tesne pod hlavičkou, končíme pätkou, ktorú nakoniec urežeme. Asi dva centimetre.
2. U zelenej špargle ulomíme pätku, čím odstránime zdrevnatenú časť, potom odstránime lístočky po celom tele, až tesne pod hlavičku a ešte škrabkou či nožíkom dočistíme pätku.
3. Do hrnca dáme variť vodu. Pridáme soľ, cukor a šťavu limetky. Do vriacej vody vložíme špargľové šupky. Vypneme a necháme 3 minúty lúhovať. Získame tak chutný špargľový zvar, ktorý použijeme na prípravu rizota.
4. Do rozohriatej rajnice vlejeme olivový olej, pridáme ryžu a na miernom ohni pražíme dosklovita.
5. Pridáme na malé kocky nakrájanú šalotku a krátko spolu restujeme.
6. Pridáme víno a za stáleho miešania necháme odpariť. Vlejeme tretinu vlažného zvaru a varíme slabším varom. Podľa potreby prilievame zvyšný špargľový zvar a varíme do krémovea.
7. Odstavíme a postupne zapracujeme vaječný žltok, kúsky špargle, maslo a nastrúhaný parmezán.
8. Krémové rizoto servírujeme na teplý tanier spolu s krátko varenými špargľovými hlavičkami. Ozdobíme bylinami a kvetmi.

Grilovaný losos so špargľovým šalátom, paradajkami a kôprom

Počet porcií: 4

Obtiažnosť: **

Čas prípravy: 30 min

Čo potrebujeme:

750 g losos filet čerstvý

5 g soľ morská
50 ml olej olivový extra panenský
250 g špargľa biela čerstvá
250 g špargľa zelená čerstvá
250 ml zeleninový vývar, vlastná výroba
80 g maslo
400 g paradajky (napr. piccadilly)
15 g kapary
50 g cibuľa červená
2,5 g kôpor čerstvý
1 ks citrón (na šťavu)
50 ml olej olivový extra panenský
40 g soľ

Postup prípravy:

1. Očisteného lososa nakrájame na porcie. Zľahka osolíme morskou soľou.
2. Grilujeme alebo opekáme ho najskôr sprudka, kožou dolu, potom zmiernime príkon tepla a pozvoľna ho dopekáme.
3. Rybu otáčame vtedy, keď je prepečená do polovice svojej výšky. Odložíme na teplé miesto.
4. Špargľu očistíme. Bielu rovnomerne olúpeme. Ideálne škrabkou. Začneme tesne pod hlavičkou, končíme pätkou, ktorú nakoniec urežeme. Asi dva centimetre.
5. Zelenej špargle ulomíme pätku/ koniec, čím odstránime zdrevnatenu časť, potom odstránime drobné lístočky po celom tele, až tesne pod hlavičku a ešte škrabkou či nožíkom dočistíme pätku/koniec špargle.
6. Pred podávaním špargľu povaríme v zeleninovom vývare s maslom 3 minúty, tzv. „na skus“. Následne ju schladíme v ľadovej vode a nakrájame na kusy.

7. Paradajky ošúpeme, a to tak, že ich nakrojíme zľahka hore do krížika a sparíme 10 sekúnd vo vriacej vode, potom ich vychladíme ľadovou vodou a ošúpeme šupku.
8. Ošúpané paradajky rozkrojíme na štvrtiny a vykrojíme jadrovníky.
9. Premiešame ich so špargľou, kockami nakrájanej červenej cibule, kaparami, bylčkami kôpru, olivovým olejom, soľou, citrónovou šťavou a všetko osolíme.
10. Na ľavú stranu taniera naaranžujeme ochutený šalát, na pravú k nemu priložíme porciu čerstvo grilovaného lososa, aby mal na povrchu do chrumkava opečenú kožu. Prelejeme maslom.

Festival sakúr a umenia v Dúbravke a Karlovej Vsi písal svoj tretí ročník

Festival bol opäť vítaním jari

Dva dni a v dvoch mestských častiach. Festival sakúr a umenia prvý aprílový víkend naladil na jar, niečo naučil a priniesol kus Japonska do Karlovej Vsi a Dúbravky. Program v Dúbravke zaplnil školské priestory na Batkovej.

Japonské piesne, koncert žiakov a učiteľov ZUŠ Eugena Suchoňa, Ľudová hudba Lukáša Michálik, detské folklórne súbory Klnka aj Dolina, japonská džezová speváčka Masumi Ormandy, ktorú si do Karlovej Vsi prišiel pozrieť a podporiť aj slovenský jazzman Peter Lipa či ukážky bojových umení školy Kurilla Budokan, kaligrafie, origami a ayatori. To všetko na jednom festivale.

Festival sakúr a umenia je jarné, kultúrno-spoločenské podujatie, ktoré sa koná v čase kvitnutia japonských čerešní. Zámerom projektu je obdiv ku kráse, podpora šírenia pozitívnych emócií, radosti prostredníctvom kultúry, ako aj rozvoj slovensko-japonských vzťahov.

Jeho tretí ročník zaplnil piatok

4. apríla 2025 Park Suchá Vydrica v Karlovej Vsi a o deň neskôr 5. apríla potešil návštevníkov Základnej školy Eugena Suchoňa Bratislava. O otvorenie sa postarali veľvyslanec Japonska Yasuhiro Kawakami a Vladimír Grežo, autor projektu.

„Obdiv krásy a umenia spája ľudí bez ohľadu na krajinu, v ktorej majú svoje korene. Japonsko sa vyznačuje hlbokým vzťahom k svojej histórii a tradíciám," povedal Grežo.

Shogi, go, kaligrafia

Na úvod dúbravskej oslavy sakúr, krásy a umenia patrilo pódium koncertnej siene Základnej umeleckej školy slovu, prihovorili sa organizátori, hostia. Zneli japonské piesne v podaní

Mayuko Takine (klavír) a Hany Friedovej (soprán) a na koncerte sa predviedli žiaci a učitelia ZUŠ Eugena Suchoňa Bratislava.

Priestory na Batkovej sa preniesli do krajiny vychádzajúceho slnka, na chodbách sa písalo kaligrafiou, skladalo origami, hrali doskové hry shogi a go. V telocvični neskôr znela ľudová hudba Lukáša Michálik, nechýbali ani ukážky bojových umení Kurilla Budokan a o energický záver sa postaral detský folklórny súbor Klnka.

Festival sakúr a umenia nadviazal na aktivitu Veľvyslanectva Japonska v Slovenskej republike. Vďaka nej sa na viacerých miestach Bratislavy udomácnila japonská čerešňa sakura. Skrášľuje nielen početné parky a sady v Bratislave, ale je aj symbolom slovensko-japonského priateľstva.

Vyhlasovateľom festivalu je Bratislavský kultúrny hub, o.z., v spolupráci s Veľvyslanectvom Japonska v SR, mestskými časťami Karlova Ves a Dúbravka, Domom kultúry Dúbravka, ZUŠ Eugena Suchoňa, Klubom dobrej fotografie a ďalšími partnermi. K výsadbe sadu v Dúbravke prispelo viacero známych osobností, ktoré si stromy „adoptovali“. Prvým z podporovateľov Sadu sa stal bývalý šéf slovenskej diplomacie Pavol Demeš, ktorý spolu s autorom projektu Sadu sakúr a umenia v Dúbravke Vladimírom Grežom, stáli pri zrode projektu.

Radosť aj smútok zároveň

Japonsko je späté so sakurami, s ich kvitnutím a obdivovaním, ktoré sa nazýva Hanami, čo doslova znamená sledovanie kvetov, ktorým celé Japonsko žije počas jarých mesiacov v roku. Sakury sú témou správ, miestom stretnutí a osláv, sú to čerešne s podmanivým kvetom, aj japonský národný symbol (jap. alebo). Ich kvitnutie plní média, predpovedajú ho meteorológovia.

Japonské čerešne sú výnimočné svojou dlhovekosťou, tradíciou. Kvitnú len istý čas, proces trvá zhruba dva týždne, cítiť v ňom radosť, no zároveň i trošku smútku.

Obdivovať krásu stromov, pristaviť sa, vnímať, no aj spoznať zvyky Japonska, ich kultúru, umenie, tvoriť, tešiť sa. O to všetko sa počas dvoch aprílových dní snažil aj tretí ročník Festivalu sakúr a umenia.

Dvojdnóvému predveľkonočnému podujatiu prišlo počasie

Jarmok spojil hudbu, tradície aj knižky

Najskôr sa objavilo jedno veľké a farebné s motívmi Dúbravky, potom druhé, trošku kovové, trošku veselé a detské. Dve veľké vajcia pred kultúrnym domom počas týždňa predznamenávali, že sa najbližšie dni niečo chystá. Na programe bol prvý aprílový víkend Dúbravský veľkonočný jarmok.

Dva dni plné tradícií, dobrej nálady, spoločných stretnutí a počasia ako na objednávku. Taký bol dvojdňový Dúbravský veľkonočný jarmok pred kultúrnym domom spojený aj s knižnou burzou miestnej knižnice vo foyer DKD. Vo vnútri kultúrneho domu bola okrem kníh aj ponuka „jarmočníkov“, ktorí tu predávali patchworkové a háčkované výrobky, drôtené šperky. V stánkoch sedeli často priamo autori, tvorili ďalšie kúsky, ukazovali postup. Nechýbal ani stánok so vzácnymi kameňmi. Jarmočný piatok bol naozaj slnečný, jarný, veselý. S energiou otvoril podujatie Detský folklórny súbor KLNKA, po nich sa verejnosti prvýkrát predstavila hudobná formácia senioriek Dúbravské divy, ktorá potešila spevom. Príjemným hudobným prekvapením bola aj spomienka na Superstar v roku 2006 Petra Kepeňová, záver piatku patril raperovi Bokimu. V sobotu sa k programu a dobrotám v stánkoch pred kultúrnym domom pridal aj šport či veľký veľkonočný zajko a skákací hrad. Bežecký klub HNTN prišiel so súťažami, samozrejme vo veľkonočnom duchu, súťažilo sa totiž s vajíčkom. Program odpálili dúbravské talenty z klubu District Dance, nasledovala vždy usmiata Mia, neskôr na scénu potom nastúpili výborní Union Citygrass a nakoniec sme si všetci zanôtili s Olympic Tribute, ktorí rozospievali aj tých, ktorí tvrdili, že spievať nevedia. Naladenie sa na sviatky jari tak bolo hudobné, knižné aj tradičné. (lum, dš)

Svätý Juríčko, otvára políčko alebo jarné tradície nielen v Dúbravke

Spev pri studni, máj pod okno

V Dúbravke malo najväčší význam pestovanie ovocia, najmä čerešní a sliviek, v menšej miere jabĺk a hrušiek. Tradíciu malo aj pestovanie viniča a ríbezlí, z ktorého sa dorábalo známe červené víno. S rastlinnou výrobou úzko súvisel chov koní a dobytky. Kedysi sa na lúkach pestovalo aj konope, ale význam tejto textilnej plodiny sa znižoval úmerne so zánikom tradičného kroja.

Na Juraja, čiže 24. apríla, zvykli dievky už na svitaní pri Horanskej studni spievať slniečku obradné piesne. Mládenci zase vyhánali pomocou ohňov z dedín zlé sily. Známe sú pranostiky ako Svätý Juríčko, otvára políčko, alebo Ďuro všetkých z chyžiek von vyháňa. Ľudia vítali skôr dážd ako slnko a verili, že na Svätého Juraja už prichádza skutočná jar. Tento deň sa pokladal za predel medzi zimou a letom, hrmenie pred Jurajom znamenalo nepriaznivý rok. S menom Juraj sa spájalo viac zvykov. Každý, kto našiel štvorlístok, mal ho nosiť stále pri sebe, aby mu priniesol šťastie. Rastliny so žltými kvetmi, púpavy, podbele a záružlie zbierali ženy pre dojnice, aby mali žlté maslo. Nielen rastliny, ale aj obojživelníky začali v tento deň vyliezať zo zeme von. Verili v to, že kto na Juraja uvidí hada, má ho zabiť, aby mu neušiel so šťastím. Kto však počul pred Jurajom po prvý raz žaby křkať, mal pobozkať zem, aby ho neboleli zuby. Křkanie žiab pred Jurajom signalizovalo, že príde ešte zima. Kto zas počul kukučku a nemal pri sebe peniaze, chýbali mu celý rok.

K tradičným májovým zvykom v Dúbravke patrilo stavanie “mája”. V noci pred 1. májom prinášali mládenci do dediny brezy alebo borovice. Sekerkami poodtínali bočné vetvy, nechali len zopár konárov na vrchu pňa a ten ozdobili farebnými stužkami. Kedysi stavali máje iba ku krčmám a pred domy obecných predstaviteľov. Za odmenu ich “šenkér” počastoval pálenkou. O týždeň - dva máj zvalili a predali niekomu na stavebné účely. Peniaze spoločne prepili.

Dievčatám zasadili pod okno, alebo pred dom menšie máje. Dievke, ktorú chceli nahnevať, zastokli májku do komína domu. Máje sa stavali potajme a vystrájali sa pritom rôzne figle. Mládenci napríklad povynášali gazdovi po častiach na strechu voz a tam ho poskladali, alebo vybrali bránku z plota a preniesli ju inde do dediny.

Sv. Florián (4. máj) uctievaný patrón, ktorý ochraňoval pred ohňom. Keďže bol v každej dedine hasičský spolok, považoval sa tento deň za obecný sviatok. Hasiči chodili vo sviatočných uniformách, konala sa procesia ku soche sv. Floriána, ktorá stojí v dodnes. V Dúbravke čistili Horánsku studňu, ktorá bola zdrojom vody pre celú dedinu.

K ďalšiemu významnému dňu - Žofia (15. máj) sa viaže ľudová pranostika, ktorá hovorí: „Žofia víno vypíja“. To znamenalo, že mrazy v tento deň ničia vinohradníkom úrodu. Svojmu patrónovi sv. Urbanovi sa vinári vyhrážali, že zbúrajú jeho sochu, alebo mu tam miesto kvetov prinesú prhľavu, ak dopustí mrazy na vinice.

Žiak Praktickej školy na Dolinského vystavoval v Múzeu dopravy

Roky tvoril modely, predstavil ich v múzeu

Jeho vášňou sú vlaky už roky. Venuje sa im dlhé hodiny, s láskou, precíznosťou. Svoj koníček pretavil až do výstavy v STM - Múzeu dopravy v Bratislave. Jakub Sýkora, žiak Spojenej školy na Dolinského, prestavil verejnosti svoje modely. Vernisáž v STM – Múzea dopravy bola vo štvrtok 3. apríla.

Jakub Sýkora má 18 rokov a je žiakom Praktickej školy na Spojenej škole na Dolinského ulici v Bratislave. Má PAS - poruchu autistického spektra a jeho vášňou sú vlaky, o ktorých toho veľa vie.

Vďaka spolupráci STM – Múzea dopravy a Spojenej školy Dolinského sa podarila nevšedná výstava. Otvoril ju riaditeľ múzea docent Mgr. Ľuboš Kačírek PhD. spolu s riaditeľom školy na Dolinského PhDr. Dionýzom Ordódom PhD. Na vernisáži sa okrem žiakov a pedagógov školy zúčastnila aj Jakubova rodina, jeho bývalá učiteľka Alena Doubková a zamestnanci Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím.

„Verejnosti predstavil úžasné vlastnoručné makety parných lokomotív a vlakov z kartónu, mechanicky funkčné modely. Vytvára vždy konkrétne vlaky s názvom, číslom a rokom výroby,“ približuje Jakubova triedna učiteľka Judita Molnár. „Po vernisáži sme si pozreli aj expozíciu múzea a dozvedeli sme sa mnohé zaujímavosti.“

(red)

3. ročník Dúbravského AZ Pneu Vertical

V máji vybehnite na Kobylu

Dúbravský beh na Kobylu AZ-Pneu Vertical štartuje tradične na voľnom priestranstve na ulici Pod záhradami (pri Lidli), pripravené budú behy pre deti, 5 kilometrový beh na okruhu Peťka a 10 kilometrový beh na vrchol Devínskej Kobyly a späť.

Pre tých, pre ktorých bol ČSOB Bratislava Marathon príliš dlhý a Národný beh Devín-Bratislava priveľmi masový, tu máme ideálne preteky, pri ktorých sa možno pretiahnuť svaly, trochu sa zadýchať a zároveň prispieť na dobrú vec. Občianske združenie Beh si ty v spolupráci s mestskou časťou Bratislava-Dúbravka organizujú už tretí ročník behu na Kobylu AZ-Pneu Vertical.

Historicky najúspešnejší slovenský triatlonista Richard Varga je aj tento rok ambasádorom behu. Postará sa o rozcvičku pre deti aj dospelých, začne sa o 10.00 h. Detské behy štartujú o 10.20 h, AZ-pneu vertical na 10 km o 11.00 h a Dúbravský beh na 5 km o 11.20 h. Vyhlásenie víťazov, odovzdávanie cien a žrebovanie tomboly je naplánované na 12.30 h.

Všetko je naplánované na sobotu 24. mája. Bývalý olympionik Richard Varga je aj zostavovateľom trate. Ako Dúbravčan lesné chodníky masívu Devínskej kobyly dôverne pozná zo svojich tréningov.

Štart a cieľ budú už tradične na ulici Pod záhradami (za Kostolom Duchu Svätého). Pripravené budú behy pre deti, 5-kilometrový beh na okruhu Peťka a 10-kilometrový na vrchol Devínskej Kobyly a späť. Online registrácia na beh cez webovú stránku www.az-pneu-vertical.sk je už spustená. Registrovať sa bude dať aj na mieste v deň podujatia. Z kaž-

dého zaplateného štartovného poputuje 5 eur občianskemu združeniu Psi na život, ktoré sa venuje výchove a výcviku vodiacich psov pre nevidiacich.

Novinkou podujatia je aj delené štartovné číslo s kupónom do tomboly. Hlavnou cenou v tombole sú smart hodinky Garmin Enduro 3. Každého účastníka čaká v cieľi originálna medaila a možnosť vytlačiť si diplom.

Chýbať nebude ani sprievodný program – autogramiáda Richarda Vargu, maľovanie na tvár, súťaže pre deti, nafukovacie atrakcie.

(lum)

7. ročník Dúbravskej bowlingovej ligy

Najlepší: Drápalová, Gajdoš

Po turnaji k MDŽ sa začiatkom apríla uskutočnilo už druhé kolo 7. ročníka Dúbravskej bowlingovej ligy seniorov(DBLS). Titul pred rokom získalo prvýkrát DC/4. Už úvodné kolá DBLS naznačili, že tento ročník bude vyrovnanejší než predošlé. Aktuálne je 3. kolo na programe 6. mája 2025

1. kolo (25.3.2025)

● Družstvá: 1. DC/4 (H. Drápalová 144, S. Melichárek 153, H. Uhráková 121, D. Melichárková 85, L. Pokojný 85) - 588 bodov. 2. DC/3 (V. Gajdoš 154, L. Škoviera 103, F. Žilinský 92, E. Barboríková 99, Barborík 112) - 560 bodov. 3. DC/1 (T. Vizinová 113, Š. Bajteková 108, A. Dosoudilová 76, M. Klčo 110, F. Šišolák 121) - 528 bodov. 4. DC/2 (M. Bartoň 105, E. Kurinová 64, M. Hargašová 105, M. Demková 81, B. Búrik 92) - 447 bodov

Najlepší jednotlivci v kole:

● Ženy: 1. H. Drápalová 144, 2. H. Uhráková 121, 3. T. Vizinová 113, 4. Š. Bajteková 108, 5. M. Hargašová 105, 6. E. Barboríková 99,

● Muži: 1. V. Gajdoš 154, 2. S. Melichárek 153, 3. F. Šišolák 121, 4. J. Barborík 112, 5. M. Klčo 110, 6. M. Bartoň 105

2. kolo (15.4. 2025)

● Družstvá: 1. DC/1 (T. Vizinová 148, Š. Bajteková 114, A. Dosoudilová 106, F. Šišolák 127, A. Vajgel 98,) - 593 bodov. 2. DC/3 (L. Škoviera 102, V. Gajdoš 143, F. Žilinský 87, E. Barboríková 94, J. Barborík 82) - 508 bodov. 3. DC/4 (H. Drápalová 136, D. Melichárková 79, H. Uhráková 108, S. Melichárek 84, V. Babitzová 93) - 500 bodov. 4. DC/2 (M. Bartoň 97, E. Kurinová 100, M. Demková 96, M. Hargašová 108, B. Búrik 131) - 486 bodov.

Najlepší jednotlivci v 2. kole:

● Ženy: 1. T. Vizinová 148, 2. H. Drápalová 136, 3. S. Bajteková 114, 4. H. Uhráková 108, 5. A. Dosoudilová 106, 6. E. Kurinová 100.

● Muži: 1. V. Gajdoš 143, 2. B. Búrik 131, 3. F. Šišolák 127, 4. L. Škoviera 102, 5. A. Vajgel 98, 6. M. Bartoň 97

Po 2. kole:

● Družstvá: 1. DC/1 1121, 2. DC/4 1088, 3. DC/3 1068 , 4. DC/2 933

Jednotlivci:

● Ženy: 1. H. Drápalová 280, 2. T. Vizinová 261, 3. H. Uhráková 229, 4. S. Bajteková 222, 5. E. Barboríková 193, 6. A. Dosoudilová 182

- Muži: 1. V. Gajdoš 297, 2. F. Šišolák 248, 3. S. Melichárek 237, 4. B. Búrik 223, 5. Ľ. Škoviera 205, 6. J. Barborík 194

Aprílové Dúbravské CTM Cyklopreteky 2025

Po parku na dvoch kolesách

S obotné dopoludnie 12. apríla patrilo rýchlym kolesám, nadšeným deťom a výbornej komunite! V Parku Družba pri ZŠ Beňovského sa postavilo na štart takmer 100 detí v rôznych vekových kategóriách – od odrážadiel až po dorastencov.

Po pár rokoch sa do športového kalendára mestskej časti vrátili cyklopreteky v Parku Družba pri ZŠ Beňovského. Obľúbené podujatie pre malých veľkých cyklistov organizovali v sobotu 12. apríla mestská časť v spolupráci s predajňou Bicykle u Mira a slovenským výrobcom bicyklov CTM.

Súťažilo sa na rôzne dlhej trase podľa vekových kategórií. Najmladší športovci, ročník narodenia 2021 a mladší, pretekali na odrážadlách na trati dlhej 50 metrov. Najstarší dorastenci – dorastenky, ročníky narodenia 2009 – 2010, sa stretli na trati dlhej 2400 metrov. Dokopy bolo kategórii sedem - Odrážadlá (2021 a ml.) – 50 m, Mikro (2019 – 2020) – 600 m, Mili a Mini (2015 – 2018) – 1200 m, Mladší žiaci/žiačky (2013 – 2014) – 1800 m, Starší žiaci/žiačky (2011 – 2012) – 1800 m, Dorastenci/dorastenky (2009 – 2010) – 2400 m

Okrem nadšencov dvoch kolies a pohybu na čerstvom vzduchu spojilo podujatie aj generácie. Do organizácie sa aktívne zapojili seniorky z Rady seniorov, Denného centra 3, Denného centra 4 a MO JDS, ktoré pomáhali s organizáciou pretekov - Eva Kopáčková, Ľudmila Slovianková, Tatiana Mošňáková, Mária Sýkorová, Zlatka Smolková, Zdenka Mravcová a Zuzana Marková.

Nechýbalo žrebovanie tomboly o ceny od CTM a výborná spolupráca s BMBike Bicykle u Mira. Oceňovať a držať palce prišiel aj starosta Dúbravky RNDr. Martin Zaťovič, ktorý podujatie zároveň zastrelil.(dš, lum)

Keď pes pracuje, musí sa zrieknuť vlastných záujmov – pachov alebo iných psov

Vytvárajú zohrané dvojice pre život

Dúbravský beh AZ-pneu Vertical, ktoré ambasádorom je slovenský triatlonista Richard Varga, štartuje už v sobotu 24. mája. A podobne ako predchádzajúce dva ročníky, aj tretí so sebou prináša okrem športovej roviny aj dobročinný rozmer. Z každého štartovného poputuje 5 eur na konto občianskeho združenia Psi na život, ktoré sa venuje výcviku vodiacich psov pre nevidiacich. Porozprávali sme sa preto s IVANOU POTOČŇÁKOVOU, dobrovoľníčkou pre oblasť PR a fundraisingu a členkou Výkonnej rady OZ Psi na život a KATARÍNOU KUBIŠOVOU, cvičiteľkou a predsedníčkou OZ Psi na život, o ich činnosti, výbere psíkov a ich tréningu.

Názov vášho združenia Psi na život naznačuje, čomu sa venujete. No predstavte sa nám, prosím, podrobnejšie?

V OZ Psi na život vychovávame a cvičíme psy tak, aby z hravého šteniat-

ka vyrástol sebavedomý, vyrovnaný, ľahko ovládateľný a dobre spolupracujúci vodiaci pes. Ten sa stane psím pomocníkom človeka so zrakovým znevýhodnením. Pes so špeciálnym výcvikom – vodiaci pes, alebo zastarane slepecký pes, je kompenzačnou pomôckou, ktorá nahrádza, dopĺňa a podporuje chýbajúce alebo oslabené funkcie zraku. Kompenzuje dôsledky jeho straty alebo poškodenia, zvyšuje samostatnosť a nezávislosť človeka.

Pracujete len s labradormi, alebo ste skúšali aj iné rasy?

Pracujeme s labradormi, ktoré pochádzajú z dlhoročných chovných línií vodiacich psov. Skúšanie iných plemien výrazne znižuje percento úspešnosti programu.

Ako konkrétne?

Pri labradoroch z účelových chovov sa asi 60 percent narodených šteniat stane vodiacim psom, kým pri bežných chovoch labradorov či zlatých retríverov toto percento klesá na 40 percent. Každé iné plemeno, napríklad kráľovský pudel alebo nemecký ovčiak, má ešte nižšiu percentuálnu šancu.

Spomínate chovných labradorov, našlo sa aj medzi nimi „necvičiteľné“ šteňa?

Každé šteniatko alebo mladý pes je vodiacim cvičiteľom vycvičiteľný tak, aby spolupracoval a vykonával povely potrebné na vodenie nevidiaceho. Je však dobrá otázka položiť inak: Bude takýto pes ochotný spolupracovať aj s človekom, ktorý nemá zrkovú kontrolu nad tým, čo jeho pes robí? Základom úspechu vytvorenia fungujúcej dvojice vodiaci pes – človek so zrakovým znevýhodnením je práve výber povahovo vhodného psa na túto prácu. Teda psa, ktorý bude schopný na úkor svojich záujmov, akými sú pachy alebo iné psy, ochotný spolupracovať aj s človekom bez zrakovej kontroly. Práve k tomu smeruje celý chov, výchova šteniat a všetky stupne hodnotení - vybrať najvhodnejšie psy na túto prácu. Až povahovo vhodné a zdravé jedince sú zaradené do výcviku, v ktorom sa učia všetky povely potrebné na vodenie nevidiaceho.

V akom veku sa začína výcvik psa?

Výcvik vodiaceho psa sa začína po úspešne absolvovaných zdravotných a povahových testoch. Je to najskôr v 12. mesiaci života psa. Dôležitá je aj mentálna vyspelosť konkrétneho psa. Do svojich 12 mesiacov je šteniatko - mladý pes v programe Výchova. Tu sa socializuje, učí sa komunikovať a spolupracovať s človekom, učí sa vhodne správať v každom druhu interiéru aj exteriéru a spoznáva ľudský svet.

Aké sú kritéria na vhodného vodiaceho psa?

Pes musí byť zdravý bez známk chronických ochorení. Musí byť prirodzene ochotný spolupracovať s človekom, a to aj s neskúseným, bez kynologických zručností. Musí byť zvyknutý na pobyt v akomkoľvek prostredí od vidieckeho, kde za plotmi štekajú psy, až po rušné prostredie

staníc či nákupných centier. Dôležité je, aby sa v každom prostredí vedel sústrediť na spoluprácu s človekom. Musí sa vedieť adekvátne správať v akomkoľvek z týchto prostredí, neobťažovať okolie – neštekáť, nevyskakovať na ľudí, neodbiehať. Mal by byť priateľský k ľuďom aj zvieratám bez akýchkoľvek prejavov agresie.

Koľko trvá taký výcvik?

Samotný výcvik trvá asi 8 mesiacov, predchádza mu výchova v trvaní 12 – 14 mesiacov. To znamená, že nevidiaci majiteľ dostane psíka vo veku 20 – 24 mesiacov.

Musí sa pes po výcviku najprv zblížiť s nevidiacim, je u klienta na skúšku alebo rovno ide s poslaním mu slúžiť?

So svojím majiteľom sa pes zoznamuje už počas výcviku. Ak si povahovo a temperamentom "sahnú", nasleduje po úspešne absolvovanej skúške vodiaceho psa tzv. "odovzdávačka". Je to veľmi intenzívny týždeň u nevidiaceho majiteľa, v mieste jeho bydliska. Tam sa dvojica učí spolu fungovať. Nevidiaci so psom opakovane prechádzajú trasy, po ktorých budú spolu denne chodiť a nový majiteľ sa učí starostlivosti o svojho psieho pomocníka.

Aké pravidlá by mali bežní ľudia dodržiavať, keď zbadajú vodiaceho psa, napríklad deti?

Hlavná zásada je - vodiaceho psa ignorujte. Je to to najlepšie, čo môžete pre nevidiaceho a jeho vodiaceho psa pri práci urobiť. Že pes pracuje, zistíte podľa toho, že má nasadený postroj a nevidiaci ho drží za pevnú rukoväť. Ak natrafíte na vodiaceho psa mimo jeho „pracovného času“, jednoducho sa len spýtajte jeho majiteľa, či môžete psa pohladkať. Aj tú platí zásada: dotýkať sa psa môžu len jedny ruky. Príliš veľa rúk a ľudí odvádza jeho pozornosť a sústredenie, ktoré bude čochvíľa potrebovať. Môžete sa dostať aj do situácie, že nevidiacemu chcete pomôcť: pri prechádzaní cez cestu, na zastávke MHD alebo keď dvojici hrozí nebezpečenstvo. Vtedy neváhajte osloviť majiteľa psa a popísať mu situáciu. On ju totiž nevidí.

Ako naučiť psa ísť napríklad po priechode pre chodcov?

Pes je schopný naučiť sa na povel identifikovať biele pásy na tmavom asfalte. V praxi teda sa pes naučí na povel „zebra“ ukázať okraj cesty, kde začína zebra. Následne na ďalší povel sa naučí prechádzať zebrou v smere pruhov. Preto nám odstraňovanie zebier na svetelných križovatkách, ktoré sa aktuálne deje, veľmi komplikuje výcvik a nevidiacim prácu s vodiacim psom.

Ako sa môže človek stať cvičiteľom vodiaceho psa?

Na Slovensku neexistujú kurzy alebo vzdelávania, v ktorých sa to dá naučiť. Funguje tu však odovzdávanie skúseností služobne starších tým mladším v rámci organizácie. Organizácií, ktoré sa výcviku venujú, nie je veľa, na celom Slovensku tri – štyri. Cvičiteľmi sa stávajú ľudia z radov dobrovoľníkov – vychovávateľov šteniatok. Keď ich osloví nielen práca so psami, ale aj téma zrakového postihnutia, môžu sa postupne, pod vedením inštruktora, stať junior cvičiteľom vodiaceho psa. Certifikácia na to, aby junior cvičiteľ mohol samostatne cvičiť vodiace psy a odovzdával ich nevidiacim, nastupuje u nás až po v poradí šiestom vycvičenom psovi. Uskutočňuje sa v rámci spolupráce so zahraničnými školami na výcvik vodiacich psov pod garanciou International Guide Dog Federation.

A ako sa môže nevidiaci človek uchádzať u vás o vodiaceho psa?

Jednoducho – na webovej stránke psinazivot.sk máme zverejnené všetky kontakty aj postup. Pre každý prípad, ak by sa niekto rozhodol práve v tejto chvíli, kontaktujte našu inštruktorku mobility s vodiacim psom Janku Krištofovú, a to buď mailom na jana.kristofova@psinazivot.sk alebo telefonicky 0948 888 522. Dostanete všetky informácie z prvej ruky a dohodnete sa na ďalšom postupe. Žiadosť o príspevok na kompenzačnú pomôcku – vodiaceho psa budete na ÚPSVaR posielat' až v závere procesu.